

9. RODNA GRUDA

september 1966

revija Slovenske izseljenske matice

Mali Tonček iz Kanade je prvič prišel v deželo, kjer vsi govore jezik, katerega se je naučil od matere. Že na letališču si je hotel ogledati vse. S posebno radovednostjo se je ustavil pri pisanih slovenskih narodnih nošah in živahnem harmonikarju, ki je igral znano vižo

Slika na naslovni strani: na letališču Ljubljana na Brniku. Foto: Jože Prešeren

»Kaj pa bom z vsem tem!« je vzkliknil rojak, ko mu je nasmejano dekle ponudilo žlahtne pijače. Posnetek z Velike planine.

Foto: Egon Kaše

RODNO GRUDO izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Cankarjeva cesta 1/II. Ureja uredniški odbor. Glavna urednica ZIMA VRŠCAJ. Urednika: INA SLOKAN in JOŽE PREŠEREN.

Grafično oblikovanje: Spela Kalin in Sašo Mächtig.

Izhaja dvanajstkrat na leto. V poletnem času izideta dve številki skupno. Letna naročnina za prekomorske dežele je 5 ZDA dolarjev. Za plačila iz inozemstva: devizni račun pri NB št. 502-61806-250-45; za dinarska plačila: 501-8-51. Poština plačana v gotovini. Tisk tiskarne »Toneta Tomšiča« v Ljubljani.

RODNA GRUDA

revija Slovenske izseljenske matice

September

XIII. leto

Št. 9

Vsebina:

Niko Lapajne: Brezjanskega klanca ni več

Jože Župančič: Na Štangi pri Litiji

Mokri utrinki z rancarske odprave

Izseljenska srečanja

Franc Šetinc: Zmaga samoupravljanja

Mila Šenk: Rojaki v Franciji pišejo svojo zgodovino

Zanimivosti — novice

U Tantovo pismo Slovenjemu Gradcu

Jugoslavija — enakopravna članica GATT

Poznate jezero Štrit na Dolenjskem?

Kultura

J. P.: Matej Bor o Louisu Adamiču

Jana Milčinski: Slovenski oktet 20.000 km
po Ameriki

Sarajevo 1914

Ljubljanske poletne igre

Študij slovenščine v ZDA

Otroci berite

Čudežni sandali

Polžkova uspavanka

Marija Vogelnik: O ptički s tremi nogami

Naši po svetu

Naši pomenki

Vprašanja — odgovori

Matej Bor: The Encounter

Ciril Kosmač: Sreča — Luck

Tri humorske Žarka Petana

Slovenščina za vas — Slovene for You —
Esloveno para Vd.

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

je vaš koledar,
dragi rojaki po svetu

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

je zbir zanimivih sestavkov
in lepih fotografij
iz življenja in dela Slovencev
doma in drugod

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

je vsako leto nov prispevek
k zgodovini našega izseljenstva

Naročite čimprej

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

za leto 1967
pri SLOVENSKI IZSELJENSKI MATICI
Ljubljana, Cankarjeva 1/II

Cena koledarja:

3,00 dolarje ali enakovrednost v drugi valuti

Industrija konfekcije oblačil

Modna oblačila

LJUBLJANA, TOLSTOJEVA 9a

se priporoča s svojimi izdelki moške, ženske in otroške
konfekcije

ženski plašči
kostimi
športna konfekcija

moške obleke
suknje in površniki
suknjiči
hlače

Lastne prodajalne:

v Ljubljani, Titova cesta 43, Trg OF 18; v Celju Prešernova 6;
v Kranju, Cesta JLA 2; v Žalcu in Žireh

Pri nakupu oblačil z devizami ali travellers čeki nudimo
10 % popusta na maloprodajno ceno

Slovitemu brezjanskemu klanecu, ki je bil od nekdaj znan po naši domovini kot najbolj strm, je odzvonilo. Med 12. in 13. julijem ponoči so delavci mariborskega podjetja Metalna zvarili skupaj 380 metrov dolg jekleni most na novi gorenjski cesti.

V starih časih, pa tega niti ni tako daleč, so starši poredne otroke radi strašili, da bodo morali po kolenih na Brezje, če ne bodo pridni. Tistim časom je zdaj dobesedno zares odklenalo, zakaj grdega klanca ni več.

Strmi brezjanski klanec pri vasi Ljubno, v kateri je prav letos umrl znani slovenski pisatelj Janez Jalen, pojde zdaj v pozabo. Res je, da so že zdavnaj minili časi, ko so se vanj zaganjali furmani in zapravlživčki, toda še letos ga je marsikateri avtomobil le s težavo predihal do vrha. Komaj streljaj od njega se je čez globoko sotesko potoka Peračica vzel novi železni most, ki stoji na šestih betonskih stebrih. Tam, kjer je najvišji, so izmerili, da je visok 80 metrov. To je zdaj največji most v Sloveniji, čez katerega je speljana široka asfaltirana cesta. Nova gorenjska cesta med Naklim pri Kranju, kjer se odcepi prav tako nova avtomobilska cesta proti Ljubelju na jugoslovansko-avstrijski državni meji, je dolga le 6,5 kilometra, toda na njej so trije mostovi in 230 metrov dolg predor. Iz Kranja do Brezij in do Bleda bo zdaj osem kilometrov krajša pot, kakor je bila po stari ozki cesti čez brezjanski klanec.

Novi most se je rodil 15 minut po polnoči, ko je ogromno dvigalo zagrabilo velik kos železa in ga vsadilo med severno in južno polovico mostu. Natanko takrat, ko sta obe polovici postali en sam kos — most — je spodaj v vasi Ljubno prvikrat tisto jutro zapel petelin. Bil je prvi, ki je naznanil rojstvo največjega med mostovi v Sloveniji.

Pa tudi cerkev na Brezjah se je mesec dni pred tem začela preoblačiti v novo »obleko«. Ko je zjutraj, po rojstvu novega mostu — z njega do Brezij je več kot dobra dva kilometra — posijalo sonce, se je cerkveni stolp na Brezjah zalesketal, kot da bi bil srebrn.

Tam, kjer se nova cesta pred Bledom združi s staro, je samo korak — niti tisoč metrov ne — do vasice Mošnje, ki se ponaša z več kot 700 let staro cerkvico.

Že ko se je začelo okrog tretje ure zjutraj daniti — tisto noč, ko so most dogradili, smo bili zraven — sta prišla nanj dva miličnika. Pa smo ju vprašali, kaj ju je prineslo tako zgodaj.

»Pogledat sva prišla, da se ne bi kdo z avtomobilom prehitro zaletel čez most,« je rekel starejši in nas ostro premeril od tal do temena, da bi videl, če nismo kaj popili. K sreči so bile steklenice vina, s katerimi smo zalili rojstvo novega mostu, takrat že razbite na tisoč koščkov 80 metrov globoko pod njim.

Vse do belega dne so potem še pela kladiva in sikali varilni aparati, ki so speli obe polovici mostu v en sam konec. Če ga pogledate od daleč — s starega brezjanskega klanca — se zdi kot veliko, ravno obtesano bruno, položeno čez prepad. Najvišji stebel, ki ga podpira, je 10 metrov višji kot najvišja stavba v Ljubljani — ljubljanski nebotičnik.

Še bo kdaj pa kdaj zapel bič, ko bo furman priganjal konja v brezjanski klanec, toda večina ljudi se bo odslej vozila samo še čez novi most. Časi se spreminjajo in mi z njimi, pravijo stari ljudje — in prav imajo.

BREZJANSKEGA KLANCA NI VEČ

NIKO LAPAJNE

1
V obliki velike črke S zavije nova gorenjska magistrala mimo Bistrice.
Foto: D. Kralj

2
Most čez Peračico med gradnjo

NA ŠTANGI PRI LITIJU

JOŽE ŽUPANČIČ

Stanga nad Litijo je danes priljubljen izletniški kraj. Od Litije je oddaljena deset kilometrov, od Ljubljane pa okrog 30. Foto: Jože Župančič

Stanga nad Litijo je iz mestnega središča Litije za pešce čez hribe oddaljena dve uri hoda, za motorizirane voznike pa je do Štange 10 km vožnje. Cesta te vodi skozi rudarski Podsitarjevec in Zavrstnik, pa mimo kmetijskega posestva Grmače. Zatem se pelješ skozi Štangarske poljane in mimo Volčje jame. Tu so v starih časih lovili v globoke jame volkove, ki so hodili v Volavje in na Janče krast drobnico.

Šest kilometrov od Litije prideš do križišča pri Menegalijevih v Štangarskih poljanah. Glavna cesta vodi še naprej do Ljubljane. Zdaj imajo tu vsak dan avtobusno zvezo.

Pri Menegalijevih krenemo na stransko cesto in imamo do Štange le še štiri kilometre ceste, ki so jo v zadnjem času izboljšali. Vodi skozi gozd Mahličje, ki je dobil ime po mehkem mahu. Res so ti kraji lepi kot pravljica. Poleti je v njih dosti borovnic, jeseni pa gob in kostanja. Kmet Tone Menegalija, ki ima hišo na križišču, ima tu odkupno postajo in sprejema od hribovskih nabiralcev iz Reke, Gozda, Volčje jame, Račice, Dragovškega, Štange in drugih sosednjih vasi vse, kar jim daje gozd. Tako prihrani nabiralcem pot do Šmartnega ali Litije. Ob večerih pa se ustavi pri Menegalijevih kamion, ki odpelje vse, kar so pridne roke čez dan nabrale. Nekateri zaslužijo na ta način lepe tisočake, kar pride prav zlasti mladini, starim ljudem, pa tudi priložnostnim nabiralcem v času dopustov.

V novejšem času je namreč vse večje povpraševanje po dobrem sadju. Zato nekateri kmetje okrog Štange, tako v gorski vasi Reka-Gozd, pa tudi na Trebeljevem opuščajo gojitev pšenice in na svojih zemljiščih uvajajo donosnejši pridelek: velike vrtno jagode. Tako jim daje zemlja več, kakor če bi pridelovali pšenico, ki v hribovskih vaseh bolj slabo rodi. Zmeraj se je pač treba prilagoditi dnevnim potrebam in bistri kmetje med Štango, Jančami in Trebeljevem že znajo poiskati zaslužek.

Tudi s Štange in okoliških vasi jih je precej odšlo v tujino. V »Prosveti« večkrat beremo dopise, ki jih pišejo Veharjevi iz Kalifornije. Zemljakova Franca, po rodu iz bližnje Račice, se zmeraj rada spominja domačih krajev. Takrat so bile razmere po hribovskih vaseh ozkosrčne. V zasilni šoli jih je poučeval prestrogi

domači župnik, ki jim ni pustil ne prepevati ne igrati na odrskih deskah. Če pa je mladina zaplesala, pa je bilo to že bogokletno dejanje. Tako pripoveduje Zemljakova Francka. Danes pa ima štangarska mladina posvetnega učitelja, prenovljeno šolo in tudi kulturno-prosvetno društvo.

Iz male vasice Dragovško pod Štango je bil tudi doma Erazem Gorše, ki je dolgo let živel in deloval v Clevelandu v Ameriki. Bil je celo eden redkih mož, ki so bili na ustanovnem sestanku Progresivnih Slovenk Amerike. Med članicami tega vrlega slovenskega društva je bila tudi Erazmova žena Francka, ki je svoje čase šivala slovenske narodne noše za nastope ameriških rojakov pri gledaliških igrah v Clevelandu, pa tudi drugod, ali za razne narodne prireditve. Erazem Gorše ni imel kakih posebnih šol, obiskoval je le domačo učilnico. Ker pa je bil izredno bister in iznajdljiv, se je naučil v Ameriki celo knjižne angleščine. Prevajal je igre za slovenske odre v Ameriki in pisal celo priručnike za pouk slovenske mladine v ameriških zasebnih šolah.

Na Štango prihajajo vse leto izletniki. V edini gostilni pri Marnu, po domače pri Janezu, jih gostoljubno postrežejo. Največ ljudi pa prihaja sem ob »žegnanih« nedeljah. V glavnem oltarju imajo patrona svetega Antona, ki je »bojda« zaščitnik mladih deklet in nevest. Po starem ljudskem izročilu zve vsako dekle za svojega bodočega izvoljenca, če se z glavo zaleti v deblo velike starinske lipe, ki raste poleg cerkve. Ob udarcu se ji v glavi za blisne in tedaj zagleda svojega bodočega sredi samih zvezd in lučic. Če je katera prepočasna ali nerodna, se mora še drugič in tudi tretjič zaleteti v vsevedno drevo. Tretji udarec je gotovo uspešen, saj ga mora — po starinskem ustnem izročilu ponoviti s tako silo, da jo drevesni vrh oplazi po petah in po — zadnjici... Le tedaj ji lipa pomaga do ženina.

Ljudje zahajajo tudi še danes na Štango, pravijo sicer na »žegnanje«, a jih privlačijo lepi kraji, lep razgled, dobra družina in postrežba. Ljudje pa ne prihajajo več peš, kakor nekdanj, temveč z motornimi vozili. Tedaj si ogledajo tudi spominsko ploščo domačina — pisatelja Josipa Marna (1832—1893), ki je bil Jurčičev sošolec, soustanovitelj Slovenske matice in vzgojitelj — slavist mnogih ljubljanskih dijakov v preteklem stoletju. Danes je pritrjena njegova spominska plošča na južni strani štangarske cerkve.

Skrita je štangarska vas, a je bogata na spominih in slovi zaradi imenitnih domačinov, kateri so ponesli slavo tega kraja celo izven meja in prek morja. Vsi pa se radi vračajo na obisk in da se okrepe na domačem zraku, nakar se spet vrnejo na svoje staro delo v tuje kraje, med tuje ljudi. Le spomin jim ostaja doma...

MOKRI UTRINKI Z RANCARSKE ODPRAVE

Dva posnetka z velikega rancarskega popotovanja po Dravi. Na prvi sliki spodaj: del kolone na reki. Na drugi sliki: tik pred odhodom iz Maribora — rance se polnijo.

Splavarjenje je na Dravi znano že od zdavnaj. Danes pa, ko so ceste in železnice dobro povezale mesta ob reki, se je splavarjenje, rancanje ohranilo kot odlična turistična prireditev. V začetku julija je krenilo iz Maribora proti Donji Dubravi 36 rancev, na katerih je bilo več kot 300 ljudi obeh spolov in najrazličnejših poklicev — od inženirjev, gozdnih delavcev, zdravnikov, uradnikov, profesorjev in novinarjev do gospodinj, medicinskih sester in študentk. Tri kilometre dolgo kolono na vodi je po obali spremljala druga kolona, ki je bila sestavljena od skoraj sto avtomobilov s turisti.

V vseh mestih, kjer se je kolona ustavljala, v Ptuj, Ormožu, Varaždinu, Središču na Dravi in drugod, so bile pripravljene različne prireditve, na katerih so med drugim izbirali tudi najboljšega splavarja, rancarja, »rancarsko miss«, najlepšo narodno pesem itd. Rancarji, ki so preživeli skupaj več kot 120 dnevni in nočni ur na vodi in na kopnem, so seveda doživeli tudi precej nezgod in prigod, ki imajo pozneje vselej smešen prizvok, četudi prizadetim takrat, ko so se dogajale, ni bilo vselej veselo pri duši.

Mariborski list »Večer«, ki je bil tudi organizator te druge rancarske odprave, je zapisal nekaj takih šaljivih, resničnih dogodivščin, ki so se jim rancarji od srca nasmejali. Nekaj teh »vlažnih utrinkov« si preberimo tudi mi:

Poznejša miss rance, čedna Erna, se je v Ormožu zvečer znašla v zagati: ni bilo proste postelje zanjo. Toda njeni zvesti pokrovitelji — Veseli planšarji — je niso zapustili v sili. Kmalu so našli rešitev: veliko omaro v gostinski sobi so položili na tla, odprli njena vrata in Erni v njej postlali. Erna pravi, da je sladko spala in da ni bilo prepaha, čeprav je spala pri odprtih vratih.

*

V Ormožu so rancarji morali plačati v hotelu Grozd za prenočišče vsak po 700 dinarjev — ne glede na to, kje so spali, v opremljeni sobi ali pa v pisarni. Zjutraj pa se je eden od novinarjev pritožil:

»Plačal sem 1400 dinarjev za noč, povrh pa sem moral spati še v eni postelji — s svojo ženo!«

*

Kremčnikov Simon (53) iz Selnice je splavar z večletno splavarско prakso. Vprašali so ga, kakšna je razlika med prevažanjem lesa na splavih in ljudi in ranceh. »Precejšnija,« je počasi in premišljeno razglabljal Simon. »Splavarjeva odgovornost na ranceh je veliko večja, kajti če na splavu ni dovolj pazil in so hlodi padli v Dravo, je vsak hlood plaval.«

*

Ko so zbirali kandidate za prireditev »Pokaži kaj znaš«, se je prijavilo tudi mlado čedno dekle v progasti majici ter povedalo, da je judoistka in da bi pokazala gledalcem, kako se lahko ženske ubranijo preveč nadležnih moških.

Pa ni nastopila, a ne zato, ker ji organizatorji tega ne bi dovolili, ampak zato, ker niso našli moškega, ki bi bil pripravljen pokazati moško nadležnost in potem — padati.

*

Tako so zapisali novinarji mariborskega »Večera«, pravijo pa, da lahko resničnost teh zgodbic potrdijo tudi številni drugi novinarji iz Slovenije, Hrvaške in Avstrije, ki so bili zraven. »Novinarji pa, kakor je znano,« pravijo, »nikoli ne lažejo.«

IZSELJENSKA SREČANJA

Tri slike z Velike planine: gostje prihajajo (zgoraj), Ivanka Zakoškova iz Francije v družbi z Maričko Drolčevo iz tajništva matice (spodaj levo). Posnetek za spomin — pod kranjsko marelo. Zadaj Stella Peltz in Martin Serro (spodaj desno).

Kamničani so nas povabili na Veliko planino

Veseli godci v narodnih nošah so pričakali rojake pred hotelom Šimnovec na Veliki planini, do tu pa so se potegnili z moderno žičnico. Prišli so iz vseh krajev: celo iz Avstralije in Argentine, Kanade, ZDA, da evropskih držav niti ne omenjamo. Svoj zasluženi oddih so preživljali v dolini, kljub temu pa je bil piknik, ki ga je visoko na planini pripravila podružnica matice Kamnik-Domžale 20. julija, več kot samo prijeten izlet. Mnogi so izjavljali, da se tako lepo kot ta dan že dolgo niso imeli. Filmske kamere so brnele ves čas, nihče pa seveda ni hotel zamuditi nastopa domače folklorne skupine iz Stahovice, ki je nastopala v pisanih slovenskih narodnih nošah. »Na Veliko planino bomo še šli,« so vsi izjavljali, »če ne letos pa prihodnje leto... Nismo vedeli, da je tu tako prijetno!«

Na Ajševci pri Novi Gorici

V gostišču Šterk na Ajševci pri Novi Gorici so se 30. julija zbrali primorski rojaki, ki so bili na obisku v starem kraju. Največ jih je bilo iz Južne Amerike, nekateri pa tudi iz ZDA in od drugod. To prireditev je pripravila novogoriška podružnica Slovenske izseljenske matice. Za razvedrilo je skrbel instrumentalni trio bratov Mozetič in goriški oktet, ki sta izvajala pester program slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Oba ansambla sta požela toplo priznanje rojakov.

Srečanja v Pomurju

V petek 22. julija se je v Murski Soboti zbralo večje število izseljencev iz mnogih evropskih in drugih dežel. Dopoldne so si v razstavnem paviljonu ogledali razstavo »Izseljenstvo v Pomurju«, nato pa so položili venec pred spomenik Štefana Kovača.

Soboška Svoboda je za tem pripravila izseljencem v grajski dvorani pisan zabavni program. Popoldne pa je soboška podružnica Slovenske izseljenske matice organizirala v Filovcih piknik na prostem.

Drugo podobno srečanje izseljencev je bilo v Murski Soboti 13. avgusta, ki je prav tako poteklo v prijetnem razpoloženju.

TROJE BEŽNIH SREČANJ

**Carol
Rogelj**

J. P.

Pred kratkim smo poročali, da je v ZDA promovirala za doktorja filozofije Carol Rogelj, po materi že iz tretjega rodu slovenskih izseljencev. Pred dnevi je prišla na obisk v Slovenijo in ob tej priliki smo jo naprosili za kratek razgovor. Kot vemo, je bila tema njene disertacije »Slovenci in jugoslovansko vprašanje 1898—1914«, zato nas je predvsem zanimalo, kako je prišla do tega, da se kot rojena Američanka tako zanima za slovensko zgodovino.

»Ko sem začela predavati na univerzi v Columbusu, Ohio,« nam je dejala, »sem se podrobneje seznanila z delom instituta za centralno Evropo in videla, da je med študenti za to področje veliko zanimanje. Kot Slovenko me je iz tega seveda najbolj zanimala tema o Slovencih v habsburški monarhiji.«

»In literatura?«

»Ko sem bila pred dvema leti za daljši čas v Sloveniji, sem pregledovala časopise in revije, ki so izhajali takrat, in življenjepise politikov te dobe. Profesor Zwitter mi je pri delu zelo veliko pomagal z raznimi nasveti.«

»Ste se s podobnimi 'slovenskimi' temami bavili že prej?«

»Ko sem študirala zgodovino na univerzi Columbia v New Yorku, sem si za Master's degree izbrala temo o ilirskih provincah, naslednje leto pa sem obdelala temo o Prešernu, kjer me je zanimalo predvsem zgodovinsko ozadje oziroma Prešernov vpliv na reševanje slovenskega narodnega vprašanja.«

»Pripravljate kako novo zgodovinsko študijo o Slovencih?«

»Zdaj sem prišla v Jugoslavijo predvsem na dopust, kljub temu pa bom na akademiji znanosti pregledala neke nove dokumente o prepovedovanih. Na podlagi teh dokumentov bom napisala kak članek za našo zgodovinsko revijo. Tu bom objavila tudi izvlečke iz disertacije.«

**Martin
Serro**

J. P.

Med številnimi letošnjimi obiskovalci iz ZDA je bil tudi predsednik Slovenskega radijskega kluba iz Pittsburga Martin Serro (Cerar), ki je letos že tretjič z vso družino obiskal Slovenijo. Martin Serro vodi slovensko radijsko uro v tem mestu, je dober glasbenik, prav pred kratkim je izdal svojo ploščo »Slovenske pikniške melodije«, in čeprav rojen Američan, govori kar dobro slovensko. Naprosili smo ga, da nam kaj pove o svojem delu.

»V Pennsylvaniji že od nekdaj živi zelo veliko število Slovencev oz. njihovih potomcev, ki sicer že ne znajo več slovenskega jezika, zavedajo pa se še svojega porekla, zato radi poslušajo slovensko glasbo, ki jim je še zmeraj blizu. Prav zato je slovenska narodna glasba najvažnejši del naše radijske ure. Prinašamo pa tudi vse novice iz slovenskega društvenega življenja, oglase za razne prireditve in drugo. Program se sam vzdržuje.«

»Slovenski radijski klub (Slovene Radio Club) bo prihodnje leto proslavljal svojo 20-letnico. Naši člani so večinoma Američani slovenskega porekla. Sestajamo se vsak mesec, razpravljamo o različnih problemih, in prirejamo razne prireditve, od katerih pa je najvažnejša v začetku junija, ko imamo pravi »staromodni« slovenski piknik. Tu nastopajo znani in neznani talenti, vedno pa tudi naš zbor harmonikarjev, ki ima 25 članov, samih Slovencev.«

»V čem, mislite, da se čuti dejavnost Slovencev v Pittsburgu na splošno?«

»Samo primer: v maju vsako leto prirejajo vse narodnosti v mestu posebne prireditve, kjer prikazujejo svoje narodne običaje, prodajajo značilne narodne jedi itd. Letos je sodelovalo kar 24 narodnosti, program pa je trajal 4 večere. Slovcem je letos pripadla velika čast, da so te prireditve otvorili.«

**Tine
Ručigaj**

N. L.

spodaj: članska izkaznica Kanadsko-jugoslovanskega odbora za pomoč Jugoslaviji.

Zakonca Ručigaj, doma iz Mengša pri Kamniku, sta po 20 letih letos spet prišla na obisk v stari kraj. Spoznal sem ju na obisku pri prijatelju iz šolskih klopi.

»Tine Ručigaj,« je spregovoril krepak, postaven mož in mi močno stisnil roko.

»Jaz sem pa Mary ali Micka po naše,« je rekla njegova žena. In beseda je dala besedo, pa smo bili že sredi pogovora o tem, koliko je sprememb v njunem starem kraju, kjer sta preživela svojo mladost, pa o tem, kako je v Kanadi, kako sta se prebijala skozi življenje, pa o zbiranju pomoči Jugoslaviji prva leta po vojni.

»Do leta 1950 nas je bilo v Oshawi le 6 slovenskih družin, samih starih naseeljencev. Ko smo med vojno dobivali vesti, kakšna strašna nesreča je zadela Jugoslavijo, smo Slovenci v Oshawi ustanovili svoje društvo Zvezo kanadskih Slovencev z namenom, da pomagamo rodni deželi. Nabrali smo za 3800 funtov stare obleke, nekaj celo nove, zbrali 550 dolarjev in vse skupaj poslali na Zvezo kanadskih Jugoslovancev v Toronto. Kasneje smo nabrali precej denarja za rentgen, ki ga imajo še zdaj v bolnici na Golniku na Gorenjskem. Kdor je hotel postati član Zveze kanadskih Jugoslovancev, je moral kot članarino plačati 50 dolarjev. Vse to smo delali z dobro voljo, da bi pomagali našemu narodu, ki je trpel pod Nemci. Avgusta 1963 smo prav tako vsi Slovenci priskočili na pomoč žrtvam potresa v Skopju in smo nabrali čez 300 dolarjev. Ja, težki, pa tudi lepi časi so bili. Človek rad pride malo v staro domovino pogledat kako in kaj...«

VESELA SREČANJA V VSEJ JUGOSLAVIJI

Izseljenci iz drugih krajev naše dežele, iz drugih republik, so prav tako lepo praznovali izseljenski teden, ki so ga zanje pripravile izseljenske matice. Tako je izseljenska matica Srbije pripravila tudi razstavo o življenju in delu naših izseljencev in o njihovih vezeh z domačimi kraji. Istega dne, 1. julija, je bil v Beogradu tudi svečan koncert, na katerem so sodelovali člani kulturnoumetniškega društva »Branko Krsmanović« in kulturnoumetniško društvo železničarjev in brodarjev »Branko Cvetković«. 2. julija pa je bil za izseljence iz SR Srbije piknik v Bački Palanki. Mnogi so to priliko izrabili za obiske okoliških krajev.

Več prireditev za izseljence, ki so bili na obisku v starem kraju, je pripravila tudi hrvaška izseljenska matica. Posebno zanimiv je bil koncert, na katerem so nastopili pripadniki hrvatske narodne manjšine iz Avstrije in Madžarske. 4. julija pa je bilo v Samoboru srečanje tamburaških in pevskih društev, kjer so sodelovali ansambli: Tamburica, Koledo in Grupa Dalmatincev iz Zagreba, ansambel gradiščanskih Hrvatov in ansambel Hrvatov iz Madžarske in tamburaški orkester gimnazije iz Samobora.

V Bosni in Hercegovini so prisrčno pozdravili tudi slovenski pevski zbor »Zarja«, ki je bil na izletu po Jugoslaviji. V največjem sarajevskem hotelu »Evropa« so predstavniki izseljenske matice čestitali »Zarji« k 50-letnici, prav tako prisrčno pa so čestitali tudi pevki, ki je prav ta dan slavila svoj rojstni dan.

Že na Jesenicah so predstavniki izseljenskih matic prisrčno pozdravili tudi otroke naših izseljencev iz Belgije, ki so prišli na obisk v domovino svojih staršev.

V Trbovljah je bilo veselo

Tradicionalno republiško izseljensko srečanje je bilo letos v Trbovljah 11. avgusta. Zbrali so se rojaki iz Francije, Belgije, Nizozemske, Nemčije, Avstrije, ZDA in Kanade. Kulturno-prosvetno društvo Svoboda-Center iz Trbovelj je zaigralo dramo Mire Miheličeve »Svet brez sovraštva«, za tem pa so poskrbeli za prijetno razvedrilo še »Veseli rudarji«.

Več o tem srečanju bomo poročali prihodnjič, ko bomo objavili tudi slikovno gradivo.

Letošnja turistična sezona je bila v marsičem rekordna: tako v obisku tujih turistov v Jugoslaviji, kakor tudi v obisku naših izseljencev. Kot primer naj navedemo samo, da je že v prvih šestih mesecih tega leta prišlo v Jugoslavijo več kot milijon dvesto tisoč tujih motornih vozil. Na slikah: naš znanec iz ZDA Mr. Obed s hčerko ob žičnici na Pohorju (zgoraj levo). Pevski zbor Glasbene matice pred Potojnsko jamo (zgoraj desno). Dekleta v narodnih nošah so pripenjale slovenske nageljne in rožmarin (levo). Na pikniku v Ilirski Bistrici (spodaj).

ZMAGA SAMOUPRAVLJANJA

FRANC SETINC

Posebnost jugoslovanske poti v socializmu je samoupravljanje. Vseljudsko osvobodilno gibanje med vojno je v povojnem obdobju nujno moralo prerasti v demokratično, samoupravno družbo, kjer je delovni človek — samoupravljavec odločilni činitelj vsega življenja. Pa povejmo to z besedami francoskega časnika »Combat«: »Več kot 70 odstotkov ustvarjenega dohodka ostane podjetjem; o njegovi uporabi odločajo člani kolektivov. Osrednjih investicijskih skladov ni več, njihovi posli so preneseni na banke. S prestola so vrgli vsemogočni, pogosto zelo brutalni plan, ki zdaj ne posega več v sleherno tovarno in v zadnjo vas, temveč rabi samo še za usklajevanje splošnega gospodarskega usmerjevanja.«

Notranji proces preobrazbe Jugoslavije ni potekal, kot je zapisal švedski »Aftenbladet«, brez spopadov in nasprotij. Vzporedno z razvojem samoupravljanja je še zmeraj živelo pojmovanje, po katerem je mogoč uspešen socialistični razvoj le s politiko »močne roke«, s centralističnim vodenjem ekonomske politike. Tako pojmovanje je bilo včasih odeto v najrazličnejše preobleke, včasih je bilo celo odkrito. Težave, ki so bile posledica prejšnjega administrativnega sistema vodenja gospodarstva, so zagovorniki dogmatske poti v socializmu pripisovali samoupravljanju. Tako so ustvarili neugodno ozračje, v taki ali drugačni obliki so postavljali ovire uspešnemu izvajanju nujno potrebne gospodarske preobrazbe. To je moralo privedi spopad dveh pojmovanj, dveh teženj do vrhunca. Moralo je priti do obračuna med samoupravljanjem in etatizmom oziroma birokratizmom. To ni bila zahteva, kot je zapisal italijanski »Avanti«, te ali one grupe na vrhu partije; nujnost obračuna je klila iz objektivne situacije, iz razvoja samoupravljanja, ki je terjal še več svobode odločanja za delovne kolektive in občane.

Kakšno vlogo so pri tem igrali organi varnosti in posamezniki, kot sta Aleksander Ranković in Svetislav Stefanović? Organi državne varnosti, ki so v preteklosti opravili pomembne naloge, kot je bil, denimo, obračun z ostanki terorističnih ustaskih, četniških in drugih band prva leta po vojni ter uspešen spopad s poskusi stalini-

stične subverzivne dejavnosti leta 1948, so v kasnejšem obdobju nekako zakrneli. Čas jih je prerasel, njihove metode so prihajale v nasprotje s sistemom samoupravljanja, ki predpostavlja zaupanje v ljudi. K temu sta v veliki meri prispevala Aleksander Ranković in Svetislav Stefanović, ki sta bila zadolžena za državno varnost in ki sta na položajih, kjer sta bila — prvi podpredsednik republike, drugi član zvezne vlade — igrala dokaj pomembno vlogo v političnem življenju Jugoslavije. S pojmovanjem razvoja socializma, kakršnega sta imela, sta prispevala k temu, da je državna varnost postajala vse bolj tabu, nekakšna država v državi, povsem zunaj sistema samoupravljanja, nikomur odgovorna. V njej so bili seveda pretežno poštene, socializmu predani kadri, ki so zaradi avtoritete Rankovića in Stefanovića mislili, da delajo prav. Mnogi med njimi so se že nekaj let spopadali s takimi težnjami in so zato prišli v nemilost. Odgovorni ljudje v državni varnosti so poskušali s policijskimi metodami odločilno vplivati na politično in družbeno življenje. Svoje ljudi so postavljali na odgovorne položaje tudi drugam, da bi tako zagotovili zmago svojih dogmatskih stališč in teženj. To je bil — kot je na IV. plenumu CK ZKJ rekel tovariš Tito — boj za oblast, ki ga je plenum odločno in brezkompromisno razgalil.

IV. plenum CK ZKJ je sprejel pomembne odločitve. Bolj pomembne od izključitve Rankovića in Stefanovića iz vodilnih organov so odločitve o krepitvi samoupravljanja, o reorganizaciji Zveze komunistov in preobrazbi državne varnosti v organ, katerega naloga bo boj proti resničnemu sovražniku in ki bo, kot vsak družbeni organ v Jugoslaviji, pod kontrolo javnosti. Te in druge odločitve zgodovinsko pomembnega plenuma so naletele pri večini delovnih ljudi Jugoslavije na ugoden odmev. Samoupravljanje je prišlo že v kri in meso Jugoslovanov, zato so odločno proti togemu planiranju, slepi birokraciji in zadušljivemu centralizmu. Ljudje so odločno proti vsakršnim tabujem, proti takim policijskim metodam, ki mečejo senco na poštene ljudi in omejujejo kritični duh. To pa seveda ne pomeni, da so proti obstoju varnostnih organov. Ti so potrebni, toda bojijo naj se jih resnični

sovražniki socializma, ne pa poštene, napredku predani ljudje.

Zveza komunistov Jugoslavije si je vsekozi prizadevala za demokratični razvoj jugoslovanske družbe. Ona je bila pobudnik vseh naprednih, prelomnih zgodovinskih dejanj, kot so bili nacionalizacija tovarn, prelom z dogmatskim stalinizmom, uvedba delavskega samoupravljanja itd. Zato je zdaj naloga komunistov, da organizirajo svojo zvezo tako, kakor to ustreza samoupravnim potrebam družbe.

O sklepih IV. plenuma CK ZKJ so obširno poročali in komentirali tudi skoraj vsi svetovni in drugi časniki, agencije, radijske družbe in druga sredstva obveščanja. Žal je bilo poleg mnogih objektivnih, poštenih ocen tudi dosti natolcevanja, neodgovornega, senzacionalističnega ugibanja, smešnih napovedi in podobno. Nekateri komentarji so »videli« v plenumu znamenje tega, da se Jugoslavija evropeizira in da se približuje tipu zahodne meščanske demokracije. Posamezni komentatorji so ocenjevali plenum kot zmago Djilasovega kursa, kot proces, katerega logični rezultat bo prej ko slej večstrankarski sistem. Drugi spet so omejevali svoja razglabljanja le na kombinacije, kdo bo Titov naslednik, katera skupina je izgubila in katera dobila, kakor da je bilo to bistvo dogajanja v Jugoslaviji. S tem so se samo osmešili, zakaj plenum, ki je delal javno in ki ni prikril javnosti nobene še tako dramatične situacije, je s tem preprečil vse take in podobne špekulacije senzacionalističnega, neodgovornega tiska.

Takim komentatorjem je Tito jasno povedal, da v Jugoslaviji ni nobenega odstopanja liberalizmu, kakršnega si predstavljajo posamezniki v tujini. Ne bo nobenega večstrankarskega sistema, ker Jugoslaviji ni potreben. Socialistična zveza je dovolj širok okvir, v katerem lahko delajo vsi, ki so za socializem. Jugoslavija se lahko evropeizira, ne da bi zato morala kopirati sistem zahodne demokracije. Samoupravljanje je zmagalo zahvaljujoč enotnosti Zveze komunistov, zato, ker so delovni ljudje Jugoslavije odločno proti popuščanju separatistom in nacionalistom, kakor tudi dogmatikom in birokratom. Na plenumu se je dovolj jasno pokazalo, da so koristni ljudstva in države nad posameznimi osebnostmi.

ROJAKI V FRANCIJI PIŠEJO SVOJO ZGODOVINO

MILA ŠENK

Na slikah od zgoraj navzdol: pri Jankovičevih v Tucquegnieuxu (1). Adolf Garber z ženo in vnukom ter Jože Planinc iz Creutzwalda (2). V Giraumontu: Vladimir Durcik z ženo in vnukom, Marija Radič, na levi je Lojze Košmrl iz Roises pri Bar le Ducu (3). Jean Mrakič iz Martiguesa z ženo Nino, hčerko Majdo in vnukom Jean-Pierrom (4). V Roises pri Bar le Ducu: Janez Lavrič, Lojze Košmrl ter France Knavs (5).

Letos je minilo petnajst let od ustanovitve Slovenske izseljenske matice in prav toliko let že obstaja pri matici tudi zgodovinska sekcija, v okviru katere zbiramo in objavljamo zgodovinsko gradivo o slovenskih izseljenskih društvih, organizacijah, o nastanku in življenju slovenskih naselbin po svetu. Se bolj načrtno pa smo pristopili k zbiranju takega gradiva leta 1963 z ustanovitvijo Študijskega centra pri predsedstvu Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Naši rojaki iz prekmorskih dežel se pridno odzivajo, prizadevni pisci med njimi pa so nam že tudi opisali življenje v prvih časih, ko so se naselili ter o delovanju podpornih in kulturnih društev.

Tudi med našimi rojaki v evropskih državah imamo zveste sodelavce in zbiralce zgodovinskih dokumentov. Da bi zanimanje za to dejavnost med njimi še poživili, smo najprej obiskali nekatere slovenske naselbine v Franciji in se pogovorili z rojaki, ki o tem mnogo vedo in so torej sami ustvarjali zgodovino društev v tamkajšnjih slovenskih naselbinah.

Za zgodovino slovenskih izseljencev niso pomembna samo večja izseljenska središča, kjer so osrednje slovenske organizacije in društva, pač pa tudi manjše in prav majhne slovenske naselbine in tudi rojaki, ki živijo daleč od slovenskih društvenih in prosvetnih ognjišč.

Bar le Duc

S tem namenom sem se za kratek čas ustavila v Bar le Ducu, v francoski pokrajini Meuse, ki leži nekako na sredi poti med Parizom in Strassbourgom. V bližnjem naselju Roises so zaposleni na žagi Francoza Guya Errarda naši Loškopotočani Alojz Košmrl, Franc Knavs in Janez Lavrič. Kasneje so prišli za njimi še njihovi sorodniki iz Hriba, Travnika in Loškega potoka in si našli zaposlitev v bližnjih tovarnah. Leta 1957 je prišel sem tudi Franc Feher z družino, doma iz Kobilja v Prekmurju. V železarni v Forschu je zaposlen Ivan Mohar iz Malega loga pri Loškem potoku, Slavko Vesel stanuje pri Lavričevih in dela skupaj z Jožetom Turkom v bližnjem Revigny sur Ornain. V Bar le Ducu dela tudi Slavkov brat Pavle. France Knavs ima v bližnjem Revignyu še bratranca Antona Knavs.

Zanimivo je, da se je Lavričev oče izselil v Ameriko, sin Janez pa si je izbral Francijo. Njegov sin Ivan se je v Franciji izučil za pleskarja, se oženil s Francozinjo in se pred petimi leti izselil v Melbourne v Avstralijo, kjer sta se mu rodila dva otroka. Kako daleč so se razrasle korenine

iz Loškega potoka! Oče v Ameriko, sin v v Francijo, vnuk pa v Avstralijo!

Pa kako ste prišli prav sem v ta del Francije, sprašujem prijaznega in zgovornega Janeza Lavriča. Neki Francoz da je iskal Slovence za delo v francoskih gozdovih. Kar petnajst se jih je leta 1937 izselilo iz Loškega potoka in okolice. Lavrič ima vso zgodovino zapisano in prav tako še vedno tudi v spominu. Ko jo bo ponovno prebral in dopolnil, nam jo bo poslal za objavo.

K nama je prisedel še France Knavs, ki mu trdo življenje v tujini ni prizanašalo. Od leta 1937 do 1955 je delal v gozdu, odtlej pa stalno na Errardovi žagi. Ima tri hčerke, dve sta zaposleni v bližnji tovarni volne. Kakor bi radi, ne moremo domov — otroci so tu! je žalostno vzdihnil.

V letih 1945 do 47 so bili vsi naši rojaki člani Združenja Jugoslovanov v Franciji. Lavrič je bil predsednik sekcije za Saint Mihel in tudi član Pokrajinskega odbora v Metz. Na sestanke pokrajinskega odbora v Metz se je vozil s kolesom in je prevozil v enem dnevu 120 km. Sedež osrednjega odbora Združenja Jugoslovanov v Franciji je bil v Parizu, v močnejših izseljenskih središčih so bili pokrajinski odbori, ki jih je bilo šest in po vsej Franciji je imelo Združenje 76 sekcij. »Z velikim navdušenjem smo sodelovali v vseh akcijah za pomoč domovini,« pripoveduje Lavrič, ki ga francoske oblasti večkrat pokličejo za prevajalca na sodišče. Zelo je žalosten, če mora biti prevajalec rojaku, ki je kršil francoske zakone.

Zaradi kratko odmerjenega časa sem naprosila prijaznega rojaka Lojzeta Košmrla, da me zapelje v Giraumont.

Med potjo mi je Košmrl potožil, da so imeli otroci v šoli velike težave s francoskim jezikom, ker so doma govorili le slovensko. Tudi Košmrl je bil delaven v Združenju Jugoslovanov, bil je tajnik sekcije v Bar le Ducu, Vesel pa je bil predsednik.

Giraumont

Večer je bil, ko sva prispela v Giraumont, nekdanje tako razgibano slovensko naselbino. Pravijo, da so leta 1924 naselili tu prvi Slovenci, večinoma s Primorskega. Ko se je leta 1931 sem priselil tudi učitelj Janko Jankovič, je začel otro-

ke poučevati slovenščino. Leta 1933 so ustanovili Slovensko pevsko podporno društvo s predsednikom Antonom Guzeljem, pevovodja Franc Krajnar pa je prišel iz bližnje naselbine Aumetz.

Pri prijazni družini Vladimira Durcika, nekdanjega tajnika sekcije Združenja Jugoslovanov v Franciji, nam je stekel pogovor. Pridružila se nam je tudi Marija Radičeva, še vedno živahna in polna spominov na leta, ko sta bila s pokojnim možem Jožetom Radičem, nekdanjim predsednikom sekcije Združenja v Giraumontu, stebra slovenske naselbine. Marija Radičeva ima še precej zgodovinsko pomembnega gradiva doma. Obljubila je, da ga pošlje študijskemu centru v Ljubljano. Radičeva se rada spominja leta 1939, ko so v Giraumontu Slovenci imeli svoje dramske prireditve. Igrali so Namišljenega bolnika, priredili tudi igro Mlinar in njegova hči in peli slovenske pesmi. Tudi po vojni je naselbina zaživela. Obnovili so mešani pevski zbor, osnovali dramski odsek in tamburaški zbor. Veliko prireditev 7. julija 1945 so obiskali rojaki tudi iz več ko sto kilometrov oddaljenih krajev. Žene so oblekle narodne noše in Slovenci so nastopali tudi pri Francozih in Poljakih. Jože Radič je zbral okoli sebe otroke in vodil slovenski tečaj. Uspeh ni izostal. Otroci so peli in deklamirali v čisti slovenščini, pa tudi igrali so slovenske igrice. Društvo je priredilo 28 iger, pri katerih je tudi nastopal pevski zbor, sedem zabavnih večerov s tombolo, vinsko trgatve, Miklavževe večere za otroke in tudi mladina je pripravila samostojne prireditve. Rudi in Stanko Radič sta pomagala graditi mladinsko progo Šamac-Sarajevo.

Rojak Vladimir Durcik je bil vedno zelo delaven in se še dobro spominja dogodkov iz preteklosti. Tudi on je obljubil, da nam bo napisal nekaj iz zgodovine tamkajšnjih Slovencev. Rad se spominja svojega rojstnega kraja Temenice pri Kostanjevici na Primorskem. Tudi njegova žena Marija je od tam doma. Imata tri hčere in tri sinove, ki vsi govorijo slovensko. Še vedno ima arhiv Združenja iz leta 1945 z 78 vpisanimi člani.

Radičeva mama je zelo priljubljena v naselbini. Kdo je ne pozna! Ko sem spraševala po njej, so mi vsi vedeli povedati, da so jo videli z rožami v rokah. Šla je

na grob svojega moža, ki je umrl 1961. leta. Čeprav so sinovi dobri in skrbijo za njo, ne more pozabiti moža.

Njena živahna pripoved, polna duhovitih in tudi kritičnih domislic, osvoji vsakogar. Ko sva pozno v noč sedeli in se pogovarjali o vsem mogočem, se je spomnila tudi težkih dni, ko je leta 1926 prišla v Francijo in sicer v Tucquegnieux. Največja težava je bila, ker ni znala jezika.

»Micka, boš videla kako ti bo lepo, ko prideš v Francijo. Vse ti bodo pred hišo pripeljali prodajalci: zelenjavo, mleko, kruh...«, so ji pisale znanke iz Francije.

In res, že prvo jutro se je ustavil pred rudniško hišico mlekarški avtomobil. Mama Radičeva je bila tedaj že mama, imela je sinčica dojenčka. Vzela je steklenico in šla pred hišo k prodajalcu mleka.

»M'dam,« jo je le-ta ljubezno pozdravil. Mlada Marija pa, ki še ni poznala tamkajšnjih navad in pozdravov, je razumela, da ji je mlekar rekel — ne dam. Jezna se je obrnila in odšla v hišo. Stare naseljenke so kmalu pojasnile Mariji, da je mlekar vljuden, in da jo pozdravi po francosko »Bonjour, Madame!« Ona pa — nova priseljenka — ga je razumela, da ji noče dati mleka, ki ga je tako nujno potrebovala za otroka. Bila je v dno duše užaljena in razočarana nad Francijo.

Danes so vsi štirje Radičevi sinovi poročeni, trije v Franciji, eden pa v Kongu. Vsi imajo veliko smisla za glasbo in petje. Pred leti je zelo slovel najmlajši Edi, ki je imel svoj harmonikarski zbor in z njim nastopal v radiu, Stanko pa še sedaj vodi pevski zbor v Giraumontu, v katerem pojejo razen domačinov tudi Slovenci.

Tucquegnieux in Aumetz

Prijazna Hema Kokaljeva me je spremlila v Tucquegnieux, kjer sva obiskali družino dolgoletnega izseljenskega učitelja in glasbenika Janka Jankoviča. Bil je ravno četrtek, ko je učitelj Jankovič najbolj zaposlen s poukom glasbe. Nadebudni bodoči »pianisti« so drug za drugim prihajali in odhajali z njegovega doma. Učitelj Jankovič je izvrsten pedagog in učenje otrok mu je v posebno veselje. Je dober poznavalec izseljenske zgodovine in slovenskega društvenega in kulturnega življenja v Franciji, nekdanji režiser slovenskih iger in

pevovodja. Jankovičevim ni nikdar dolgočasno. Hiša je vedno polna obiskovalcev, ki iščejo pri njih pomoči, za prevod uradnih listin, ali za sestavo prošnje za pokojnino, za potne listine itd. Učitelj Jankovič bo v jeseni spet začel poučevati slovenščino mladi rod naših izseljencev.

Tudi pri Senegačnikovih so vedno na voljo našim rojakom. Pomagajo jim v mnogih zadevah vezanih na domovino. Senegačnikova družina je bila v preteklosti med najbolj aktivnimi društvenimi delavci. Jelka in Jean pa si želita čimprej vrniti v Slovenijo. Še vedno hranijo nekaj arhiva starih društev.

Ko sva se z gospo Hemo bližali domu njene sestre Julijane Selškove v Tucquegnieuxu, sva že na pragu zaslišali slovensko glasbo in petje. Sin Edi, ki je profesor matematike, je stal pri gramofonu in z mamo sta pela. Selškova je odlična pevka in je ljubezen do slovenske pesmi prenesla tudi na svoje otroke. Pred tremi leti je izgubila moža, ki je 35 let kopal železno rudo v tamkajšnjih rudnikih.

Za kratek čas sem se ustavila tudi v Aumetzu, kamor me je zapeljal prijazni rojak Senegačnik. Aumetz je bil nekdanj središče slovenskega društvenega življenja. Slovensko delavsko društvo je nekoč zelo cvetelo. Lebanovi so med tamkajšnjimi vidnimi izseljenci. Predsednik društva je Tone Godler, tajnik Stanko Glavič, blagajnik pa Franc Pintar. Imajo še vedno pevski zbor, ki ga vodi Andrej Pišlar. Mnogi mlajši izseljenci so si postavili nove lične hišice. V eni takih stanuje tudi družina Zdravka Leban. Očka je bil, žal, na šihu, doma je bila le mamica Dora s tremi otročički, Ivom, Davidom in Lavrencijo. Elizabeta Leban, vdova po pokojnem Mihaelu Lebanu je poleti obiskala Slovenijo in nam obljubila vso pomoč pri zbiranju zgodovinskega gradiva med rojaki v Aumetzu. Avgusta nas je obiskal tudi Jože Peternel in povedal, da si želijo gostovanja slovenskih ansamblov. Že jeseni bo gostoval v slovenskih naselbinah v Franciji ansambel iz Zasavja.

Še kratek postanek v veselem domu Pepce Pehačkove, v Chemin du Nouillon v okolici Tucquegnieuxa. Prijetno smo se pogovorili, toda priganjalo me je potovanje naprej v Metz in k rojakom v Merlebach-Freyding.

ZANIMIVOSTI N O V I C E

Alp hotel v Bovcu

»Z velikim zanimanjem in veseljem sem izvedel, da ste se glede na uspeh razstave, ki ste jo leta 1965 priredili v počastitev 20. obletnice Združenih narodov, odločili, da organizirate letos v oktobru mednarodno razstavo v Slovenjem Gradcu, ki bo imela geslo »Mir, humanost in prijateljstvo med narodi« in ki naj bi vodila k ustanovitvi stalne umetnostne galerije v duhu idealov Združenih narodov.

Vselej sem bil prepričan, da je umetnost, ki presega vse od človeka ustvarjene pregrade, temelječe na političnih, rasnih in drugih razlikah, eno izmed najbolj učinkovitih sredstev, s pomočjo katerih si narodi sveta lahko vzajemno sporočajo svoje najvišje ideale in svoja najgloblja čustva za mednarodni mir in sodelovanje. Zato čestitam vsem pobudnikom v društvih in klubih kot občinski upravi v Slovenjem Gradcu ter vsem umetnikom Jugoslavije, katerih podjetnost in navdušenje sta osnova za stalno razstavo. Prav tako se mi zdi zelo primerno, da bo prav Slovenj Gradec s svojo tradicijo kot središče kulture in umetnosti izbran za kraj te razstave in da se ta prireditev časovno ujema s proslavo ob 800-letnici ustanovitve mesta. Vsem, ki to organizirajo, sporočam svoje najboljše želje za uspeh razstave in za nadaljnjo utemeljitev Slovenjega Gradca kot središča umetnosti.«

Year 1967 – International Year of Tourism

The year 1967 is going to be the international year of tourism. This world's activity will be organized within the frame of the UN and Yugoslavia will play part in it as well.

Leto 1967 – mednarodno turistično leto

Leto 1967 bo mednarodno leto turizma. Tej svetovni akciji, ki bo v okviru Organizacije združenih narodov, se bo priključila tudi naša država. Akcija naj bi pripomogla s turizmom (potovanji, izleti, obiski) k zблиžanju med narodi, prispevala naj bi k boljšemu prijateljskemu sporazumevanju med ljudmi različnih civilizacij.

V naši državi bodo mednarodnemu turističnemu letu posvetili še posebno skrb. Naša država ima namreč izredne možnosti, da se v nekaj letih prebije med vodilne svetovne turistične države.

Vključitev Jugoslavije v svetovno akcijo je pomembna iz dveh razlogov: prvič, vključitev v mednarodno akcijo je važna zaradi tega, ker bo nova vloga turizma v svetu v vsej svetovni akciji pokazala, da je turizem tista dejavnost, ki lahko učvrsti sodelovanje med vsemi narodi na svetu, po drugi strani pa bo akcija dala nadaljnjo spodbudo razvoju domačega turizma.

V tej akciji bodo imele pomembno vlogo tudi turistične zveze in društva, ki bodo lahko veliko prispevala k nadaljnjemu širjenju turistične zavesti in kulture pri prebivalcih. Treba bo urediti kraje in mesta, olepšati hiše, ceste in parke, organizirati zabavno življenje itd. Turistična društva bodo morala poskrbeti, da se bo prebivalstvo čimbolj učinkovito vključilo v turistično gospodarstvo.

U Tantovo pismo Slovenjemu Gradcu

Mestece Slovenj Gradec bo, kot kaže, znova vzbudilo zanimanje in zgled ne samo doma, ampak tudi po svetu. Saj se je ta mali kraj s komaj nekaj tisoč prebivalci lotil velike naloge, da letos jeseni, v okviru proslav 800-letnice mesta, odpre mednarodno razstavo z idejo Združenih narodov pod geslom »Mir, humanost in prijateljstvo med narodi«.

Z nenavadnim zadoščenjem so te dni v sekretariatu za to mednarodno razstavo v umetnostnem paviljonu v Slovenjem Gradcu sprejeli pismo iz generalnega sekretariata OZN v New Yorku. V posebni poslanici je generalni sekretar U Tant pisal organizatorjem razstave:

The aim of the activity, is to bring about the reconciliation among the nations, and to contribute to a better and friendly understanding amongst the people of different nationalities, by the help of tourism (travels, trips, visits etc.).

In our country a special attention will be paid to the international year of tourism, as it has extraordinary possibilities to break through and become one of the leading countries for tourism in a couple of years.

In Beograd, there was a meeting of prominent officials, responsible for tourism, who admitted for the establishment of a national committee for the celebration of the tourist year in Yugoslavia. Similar committees should also be founded in the individual republics and other areas of tourism.

Protocol on Relations Between Beograd and the Vatican

A Protocol on the talks between the representatives of the Yugoslav Government and the Vatican with the view to regulating relations between Yugoslavia and the Roman Catholic Church was signed in Beograd on June, 25, 1966. The two parties stated their attitudes on matters of common interest and confirmed the previous agreement to exchange semi-official representatives.

The Yugoslav Government guarantees the Catholic Church in Yugoslavia freedom to pursue religious activities and rites in conformity with the Constitutional principles and other laws, such as freedom of conscience and freedom of religious confession, the separation of Church and State, equal rights of all religious communities, and other well known principles. The Yugoslav Government recognizes the competencies of the Holy See in the exercise of jurisdiction over the Catholic Church in Yugoslavia in spiritual matters and questions of an ecclesiastical and religious character, in-as-far as they are not at variance with the Yugoslav system. The bishops will be able also in future to maintain religious and ecclesiastical contact with the Vatican.

In the Protocol the Vatican confirms the principled attitude that the activity of catholic clergyman should evolve within a reli-

1

Z živinorejske razstave v Cepovanu na Primorskem

2

V restavraciji Urška v Ljubljani strežejo dekleta obležena v narodne noše

gious and ecclesiastical framework, and that they may not abuse their functions for purpose invested with a political character. The Vatican condemns every act of political terrorism or similar criminal form of violence regardless by whom it is committed.

Taking note of these statements, both parties adhered to the demands put forward during the talks in connection with the complete regulation of relations between Yugoslavia and the Roman Catholic Church, and expressed mutual readiness to consult each other in the future on matters of interest to their mutual relations.

Readiness to exchange semi official representatives was expressed by both sides. The Papal Legate who will act in the capacity of Envoy to the Yugoslav Government is due in Belgrade, while Yugoslav Government will send its Envoy to the Vatican. Both representatives will enjoy diplomatic status.

Jugoslavija enakopravna članica GATT

S podpisom protokola o pristopu Jugoslavije k splošnemu sporazumu o carinah in trgovini (GATT) je naša država od 25. avgusta enakopravna članica te mednarodne organizacije. Protokol so podpisali po tem, ko se je 45 držav članic, ki sestavljajo potrebno dvotretjinsko večino, s posameznimi pismenimi glasovi izreklo za sprejem Jugoslavije v organizacijo. Vse države članice GATT morajo od 25. avgusta naprej v trgovini z našo državo brez diskriminacij izvajati klavzulo največjih ugodnosti.

S pristopom naše države v polnopravno članstvo te organizacije pa se carinske tarife ne bodo bistveno spremenile, ker smo spremenili carinske stopnje in zunanjetrgovinski režim v okviru gospodarske reforme. Carinske stopnje bodo torej ostale na isti ravni.

Yugoslavia Member of GATT with Equal Rights

With the undersigned protocol, of Yugoslav entering the general agreement about trade and tariffs (GATT), our country became the member with equal rights as other members of the international organization. The protocol was undersigned, after the 45 member states, that form the two thirds' majority, voted in favour of the acceptance of Yugoslavia to the organization. From 25. August all the member states of GATT have to carry out these agreements, of the greatest benefit, without any discrimination in the trade with our country. Custom tariffs won't change essentially with our country becoming a full member of the organization, as we have changed the custom arrangements and the external trade system in accordance with the economical reform. The custom arrangements will consequently remain on the same level.

80 let konjskega športa v Šentjerneju

Konjske dirke v Šentjerneju na Dolenjskem, ki so bile v nedeljo 3. julija, so označile tudi 80-letnico obstoja konjskega športa in obenem napredne konjereje na Krškem polju.

Konjske dirke so poznali v Šentjerneju že od davnine, prav zagotovo pa vemo zanje že dobrih sto let. Ker takrat ni bilo dirkališča, so se konjerejci-dirkači kosali kar na ravni veliki cesti proti Kostanjevici. Znano je, da se je z drugimi rad pomeril na konju tudi Jožef Ressel, znani izumitelj ladijskega vijaka, ki je bil takrat kot gozdar v službi v Pleterjah. Šele mnogo pozneje, ko sta konjereja in dirkalni šport dobila pod vplivom vojaške roke bolj organizirano obliko, so se dirke umaknile s ceste na velik travnik ob cesti, na zemljišče, kjer stoji sedaj nova šola in kjer bo stal novi zdravstveni dom. V ta leta spada tudi ustanovitev »Jahalnega in dirkalnega društva v Šentjerneju«, ki je pritegnilo med svoje člane večino konjerejcev iz tega okoliša.

Ves čas svojega obstoja je prirejalo dirkalno društvo na dan 29. junija svoje dirke, večkrat združene z razstavo konj, ki so sčasoma postale pravi kmečki praznik. Ta dan so se od blizu in daleč zbrali gledalci, ki so prišli do lepega športnega užitka in razvedrila. Prenekatera diploma v kmečkih domovih še danes priča o uspehih očetov in dedov, ki — če so še živi — s ponosom pripovedujejo o svojih takratnih podvigih.

Delo na tem področju je danes seveda težje kot je bilo nekdanj, saj dobrih dirkalnih konj primanjkuje. Vendar si klub prizadeva, da bi se reja športnih konj čim dalj ohranila. Posebno primanjkuje zaradi visoke cene dobrih plemenjakov. Če pa upoštevamo razvoj konjereje v svetu, ko vidimo, da so dobri športni konji vse bolj iskani in imajo vse več veljave, pričakujemo, da se bo ta tradicija in turistična zanimivost v Šentjerneju še dolgo ohranila.

Žerjav Litostroja za Djerdap

Predstavniki ljubljanskega podjetja Litostroj so pred kratkim podpisali pogodbo o izdelavi velikega žerjava za hidroenergetski sistem Djerdap. Pogodbena vrednost znaša 1026 milijonov starih dinarjev. Skupna nosilnost žerjava bo okrog 800 ton in pravijo, da bo največji v Evropi in med največjimi na svetu. Po nosilnosti se bodo lahko z njim kosali le trije žerjavi na Volgi in žerjav na hidroenergetskem sistemu Peace River v Kanadi. Podoben žerjav bo Litostroj gradil tudi za romunski del velike hidrocentrale v Djerdapu.

ZANIMIVOSTI NOVICE

Število varčevalcev za stanovanja v Ljubljanski kreditni banki iz meseca v mesec narašča. Doslej so varčevalci — zdaj jih je že okrog 1500 — privarčevali nad 700 milijonov starih dinarjev, tako da pride povprečno na osebo okrog pol milijona. Podatki iz banke kažejo, da postaja stanovanjsko varčevanje, kljub razmeroma ostrim kreditnim pogojem, vse trdnješa osnova v sistemu stanovanjske graditve.

Trio Slak. Znani ansambel narodnih viž je dobil srebrno ploščo kot priznanje za prodanih 50.000 izvodov plošče »Kadar pa mim' hiš'ce grem«. Pravijo, da ima tudi druga plošča tega priljubljenega ansambla vse možnosti, da doseže ta uspeh.

Angora — ljubljanska tovarna pletenin v novih prostorih. Iz zastarelih, neudobnih prostorov se je tovarna preselila v novo poslopje na Dolenjski cesti, kjer bo delovni proces bolj povezan in moderniziran. Dokupili so tudi nekaj novih strojev, tako da se bo prvotni plan proizvodnje dvignil na okroglo tri milijarde starih dinarjev. Tovarna bo letos izvozila za 800.000 dolarjev izdelkov predvsem na zahodni trg, od koder uvažajo prejo. Vse stroške za ureditvijo novih prostorov in za nakup strojev so krili z lastnimi skladi.

Ljubljansko podjetje Agrostroj je dobilo visoko priznanje. Na vzorčni razstavi kmetijske mehanizacije v Leipzigu je podjetje »Agrostroj« prejelo za svoje namakalne naprave zlato medaljo. To je doslej najvišje priznanje, ki ga je dobilo katerokoli jugoslovansko podjetje, ki izdeluje kmetijske stroje. Na domačem trgu je »Agrostroj« edino podjetje, ki se je specializiralo za izdelavo namakalnih naprav. Te naprave so danes tehnično enakovredne katerimkoli italijanskim, nemškim ali avstrijskim, po svoji kakovosti in funkcionalnosti pa so celo nekoliko boljše. Doslej so izvozili za okrog 5 milijard deviznih dinarjev izdelkov. Pripravljajo pa tudi dogovore, da bi postavili enake tovarne tudi v Alžiriji, Tunisu in Libiji, kjer bi bila Jugoslavija udeležena s 50 : 50.

Na Ljubljanskem barju zorijo ameriške borovnice. Kmetijski inštitut Slovenije je na Ljubljanskem barju zasadil nekaj parcel s tako imenovanimi ameriškim borovnicami. Kaže, da bo sadež na barjanski zemlji dobro uspeval, saj so dali nasadi letos že dve toni sadežev. Prvi uspehi so jih opogumili, zato bodo plantaže razširili in si obetajo prihodnje leto že sedem in pol tone borovnic-velikank.

V Kamniku so zgradili nov zdravstveni dom, kjer bodo odslej našle streho vse zdravstvene službe, ki so bile do zdaj raztresene po mestu. V domu bo tudi reševalna postaja.

Nova turistična karta Gorenjske, ki bo služila predvsem motoriziranim turistom, obsega ves severozahodni del Slovenije z dolino Soče. Geografska karta ima razen gora, rek, jezer in najvažnejših krajev označene vse turistične kraje in zimsko športna središča, gradove, kampinge, žičnice, bencinske črpalke itd. Karta je natisnjena v večbarvni litografiji, besedilo pa je v slovenščini, angleščini, italijanščini in nemščini. Za vsak jezik je posebna izdaja.

Prireditev »Pivo — cvetjec v Laškem

Po ustnem izročilu so pričeli v Laškem kuhati pivo že pred več kot 400 leti. Kuhali so ga kloštrski menihi in so si uredili svojo prvo pivovarno na kraju, kjer stoji danes hotel »Savinja«. Po več letih obratovanja te pivovarne se jim je zdel prostor neprimeren in utesnjen, zato so postavili novo pivovarno pod Šmihelom, ki je obratovala vse do leta 1929, ko je morala prenehati obratovati.

Kmalu za tem pa so ustanovili delniško družbo gostilničarji, ki so bili ob ukinitvi pivovarne zelo prizadeti, ter začeli z gradnjo nove gostilničarske pivovarne. Nova pivovarna je bila zgrajena že v letu 1931 in pripravljena za poskusno proizvodnjo. Med minulo vojno je bila pivovarna močno porušena zaradi bombnih napadov, ko pa so krepko prišli z obnavljanjem, je začela obratovati že leta 1946. Takratna proizvodnja pa je bila zelo skromna: komaj 11.000 hektolitrov piva. V letu 1958 so ga proizvedli 50.000 hl, leta 1965 pa že 160.000 hl. Vse kaže, da bo letošnja proizvodnja še večja.

Polno naloženi kamioni piva, ki se vrstijo iz pivovarne dan in noč, pričajo, da posel »cvete«. Potrošniki pijejo najraje pivo v steklenicah, zato gre na ta način iz tovarne prek 90 odstotkov piva.

Velik uspeh pivovarne je tudi prodor na tuji trg: že sedaj oskrbujejo s svojim pivom prek 100 gostinskih obratov na Tržaškem.

Prav pivovarna pa je bila v Laškem pobudnik velike prireditve, ki je že takoj v začetku privabila veliko število obiskovalcev. Prireditev pod geslom PIVO — CVETJE, ki je bila letos od 21. do 24. julija, je vzbudila zanimanje tako v Sloveniji kot tudi prek njenih meja. To je obenem velika propagandna akcija za obisk laškega turističnega področja in za dobro laško pivo.

Sladkogorska tovarna

Sladkogorska tovarna papirja in kartona v Sladkem vrhu na zgornjem delu Slovenskih goric zaposluje nad 500 delavcev in to predvsem ljudi iz okoliških krajev. Izdelujejo predvsem fine ovojne papirje, strešno lepenko, papir za izdelavo tekstilnih tulkov, izolacijski in toaletni papir ter

1
Na Muljavi pri Stični na Dolenjskem še vedno hranijo zibko, v kateri so zibali Josipa Jurčiča. Foto: Jože Zupančič

2
V Cepovanu na Primorskem je vsako leto velika turistična prireditev, ki privabi množico radovednežev — dirka z osli. Foto: Mirko Ličen

druge proizvode. Predvidevajo, da bodo letos dosegli štiri milijarde dvesto milijonov starih dinarjev bruto produkta.

Sladkogorska tovarna je srce vsega razvoja v Sladkem vrhu. Posebno si tudi prizadevajo rešiti stanovanjski problem delavcev. Letos so namenili 60 milijonov starih dinarjev za kreditiranje zasebne stanovanjske izgradnje. Interesenti bodo dobili po tri milijone dinarjev kredita. Pri gradnji si delavci medsebojno pomagajo in tako gradnja je veliko cenejša.

Okolje in notranjost poslovnih in drugih prostorov sladkogorske tovarne papirja in kartona je vsa v cvetju. Cvetje ugodno vpliva na delovni elan zaposlenih. Oni pa vedo, kako je potrebno rezati vsakdanji kos kruha.

ZANIMIVOSTI N O V I C E

Josie Zakrajškova in Julija Mrzlikar skupaj z gojenci pred Zavodom za slepo mladino v Ljubljani.

Poznate jezero Štrit na Dolenjskem

Razen ribičev in vaščanov malokdo ve, da imamo tudi na Dolenjskem jezero. Res ni veliko, a vendar je jezero. To je jezero Štrit, ki leži sredi polj med Bučko in Rako na Dolenjskem. Nekaj več kot poldrugi hektar meri njegova površina, vode ima kar precej, saj je ponekod globoko tudi več kot dvajset metrov. Izvir ima v samem jezeru. Voda je lepa, čista, poleti pa izredno topla.

V jezeru je tudi precej rib, največ krapov in klenov. Ribiči so imeli tu že nekaj prav uspešnih tekmovalj. Do sedaj jezero ni bilo bolj izkoriščeno v turistične namene — za to ima idealne naravne pogoje — za to pa je vzrok predvsem v tem, da je bil do njega zelo slab dostop. Letos so vaščani zgradili primerno dovozno pot vse do jezera. Nameravajo pa postaviti še kopalnišče, manjše gostišče in morebiti še čolnarno. Jezerce od dveh strani obdajajo travniki in njive, od ene vrtovi, na eni strani pa je vse do vode lep senčnat gozdiček. Med ribiči, ki so se lani udeležili ribiškega tekmovanja na tem jezeru, so bili tudi tujci, ki so bili

navdušeni nad naravno lepoto tega edinega naravnega jezera na Dolenjskem in njegovo prijetno okolico.

Obiskale so slepo mladino

Ob zaključku šolskega leta sta gojence Zavoda za slepo mladino v Ljubljani obiskali predstavnici Progresivnih Slovenk iz Clevelanda, gospe Josefina Zakrajšek in Julija Mrzlikar ter prisostvovali zaključni šolski prireditvi.

Gojenci in uslužbenci so bili njunega obiska zelo veseli in so jima izrekli zahvalo za vso povojno pomoč, ki so jo nudili zavodu v materialu in denarju, posebno za pomoč v času epidemije otroške paralize z dostavo Salkovega cepiva.

Guesti iz ZDA sta prišli ravno v času, ko so se gojenci že preselili v novozgrajeno šolsko poslopje, in videli prizadevanja in napredek na področju skrbi za slepe prav tam, kjer se začenja prva stopnja rehabilitacije na vidu prizadetih otrok.

Ob odhodu iz zavoda sta izročili v Sklad za slepo mladino lep dar in se fotografirali s starši in otroki pred novozgrajeno šolo.

Kasneje je Zavod za slepo mladino obiskala tudi gospa Avgusta Slejkova, predsednica Progresivnih Slovenk, ki je prav tako darovala lep prispevek za slepo mladino.

Vsem se Zavod za slepo mladino v Ljubljani lepo zahvaljuje.

Zahvala slepih

Gojencem Zavoda za slepo mladino v Ljubljani je v letu 1965 zapustil pokojni rojak James Dorsak iz ZDA 1000 dolarjev. To zupuščino nam je posredovala Mrs. Mary Penko iz Euclida, za kar ji ponovno izrekamo našo toplo zahvalo!

Prosimo jo tudi, da nam oprostí, da se tako pozno zahvaljujemo. Težko nam je zaradi tega, vendar do te neljube zamude ni prišlo po naši krivdi.

Bogato volilo pokojnega Jamesa Dorsaka bomo koristno uporabili za dobro naših otrok.

Hvaležni smo gospe Mary Penko in vsem tistim našim ameriškim Slovincem, ki so našemu zavodu že večkrat, vsa leta po vojni pomagali in tako pokazali veliko razumevanje za težave slepih otrok.

Zavod za slepo mladino v Ljubljani

Kostroj — tovarna mednarodnega pomena. Tovarna Kostroj v Slovenskih Konjicah je zrastle iz preproste mehanične delavnice in začela izdelovati usnjarske in čevljarске stroje. Pred nedavnim se je kolektiv preselil v nove prostore, zdaj pa se že lahko pohvali z velikimi delovnimi uspehi doma in v tujini. Letos gre kar 60% vseh izdelkov v izvoz. V nekaterih deželah bodo popolnoma opremili nove tovarne z vso strojno opremo. Trenutno imajo sklenjene pogodbe z Alžirom, Sudanom,

Poljsko in Zahodno Nemčijo. Mladi kolektiv — med 246 zaposlenimi je kar 108 mlajših od 25 let — si zelo prizadeva, da bi modernizirali in izpopolnili izdelavo. Uvajajo elektroniko in avtomatiko, ki je tudi v usnjarski industriji uveljavila svoje prednosti.

Krka — raj za ribiče. Novomeška ribiška družina je letos vložila v Krko toliko rib kot še nikoli doslej. Krka privablja iz leta v leto več ribičev, domačih, zlasti pa tujih, iz Švice, Nemčije, Francije, Avstrije in drugod. Na Otočcu pri Novem mestu prireajo športni ribiči iz Nemčije celo seminarje in športna tekmovanja. Letos so samo v tem hotelu že pred začetkom ribiške sezone izdali 200 ribiških dovolilnic več kot lani.

Kmetijska zadruga Črnomelj je v prvi polovici letošnjega leta dosegla lepe uspehe, ki ji dajejo vse upanje za bodočnost. Dohodki zaposlenih so se zvišali, s tem pa se je povečala tudi delovna vnema. V jeseni bodo obnavljali in dogradili hleva v Lokvah in Dragatušu ter s tem v celoti uresničili svoj dosedanji načrt.

Na Soči pri Anhovem so zgradili nov most, ki je dolg 110 in širok 9 metrov. Z novim mostom so odpadle številne težave v cestnem prometu pri Anhovem.

Na Goriškem bo trgovina kmalu na zeleni veji. V novogoriški občini bodo do konca leta 1967 več kot podvojili prodajne prostore in tako odpravili težave, ki so bile nekaj let zelo kritične. Doslej razvoj trgovine ni šel v korak z naglo rastjo mesta. Zaradi ugodne menjave pa se je močno povečal trgovski promet s prebivalci iz obmejnih krajev v Italiji. V zadnjem času pa so urbanisti pripravili lokacije za gradnjo novih objektov, občinska skupščina pa je povabila k odpiranju novih lokalov mnoga trgovska podjetja iz vse Slovenije. Obetajo, da se bodo prodajni prostori povečali od dosedanjih 8000 na 18.000 kvadratnih metrov.

Izola odslej brez skrbi za pitno vodo. V počastitev dneva vstaje so priključili na vodovodno omrežje nad Izolo nov rezervoar za okoli 1000 kubičnih metrov pitne vode. Doslej je v Izoli, zlasti v višjih nadstropjih večkrat primanjkovalo vode, z novim rezervoarjem pa bodo prebivalci Izole rešeni takih težav.

Načrti za obalno cesto. V koprskem zavodu za urbanizem pripravljajo načrte za obalno cesto s štirimi pasovi, ki bo vodila od italijanske meje na Škofijah do meje s Hrvaško. Potrebe za gradnjo te ceste so vsak dan večje, saj se je promet na tem delu ceste povečal za kakih 53 odstotkov. Ob nedeljah pelje tod tudi po 40.000 vozil.

Kmetijska zadruga Litija je pripravila širok načrt razvoja kmetijstva v prihodnjih petih letih. Zaostalo kmetijstvo naj bi se razvilo v najustreznejši smeri: živinorejo, sadjarstvo in gojitev jagodičevja ter nekaterih drugih vrtnin.

Nova šola in trgovina. V počastitev praznika občine Lenart v Slovenskih goricah so v Cerkenjaku odprli sodobno šolsko poslopje s petimi učilnicami, učilnico za tehnični pouk in drugimi prostori. V Lenartu pa so odprli novo trgovino z manufakturnim blagom.

Slovenski književnik Matej Bor je rektorju pittsburške univerze dr. Davidu Kurtzmanu predal spominsko soho Louisa Adamiča. Fotografija je iz The Pittsburgh Press

Matej Bor o Louisu Adamiču

»Vesel sem, da spomin na Louisa Adamiča med mladimi ameriškimi intelektualci se ni zbledele,« nam je med drugim rekel slovenski književnik Matej Bor, ko smo ga naprosili, naj nam kaj pove o svojem obisku v Pittsburghu, kjer je tamkajšnji univerzi predal spominsko soho velikega ameriškega pisatelja slovenskega rodu Louisa Adamiča. »Adamič, kljub temu da je dolga leta živel v Ameriki, nikoli ni bil samo Američan. Ves čas je bil tesno povezan z domovino. Zato smo mu bili to spominsko soho, ta spomenik dolžni postaviti. S tem smo se vsaj deloma oddolžili njegovemu spominu. Prav je tudi, da je prišla njegova soha v Pittsburgh, saj je tu veliko naših ljudi, kot tudi v vsej Pensilvaniji. Zame je bil obisk v Pittsburghu tudi prijetno doživetje, posebno ker sem imel priliko srečati se z nekaterimi našimi ljudmi, predvsem mladimi ameriškimi intelektualci slovenskega rodu, ki se vsi živo zanimajo za Jugoslavijo.«

Na spominski svečanosti ob podelitvi Adamičeve sohe pittsburški univerzi, ki je bila v jugoslovanski sobi te univerze, je govoril tudi rektor (chancellor) dr. David Kurtzman, ki je spomenik sprejel v varstvo. Uvodno besedo pa je imel predsednik odbora jugoslovanske sobe Joseph Pergar, za njim pa je o živih stikih te univerze z Jugoslavijo spregovoril prof. Witman. Izredno toplo in s temeljitim poznavanjem Adamičevega dela ter o Adamiču kot osebnosti je govorila publicistka in javna delavka Mrs. Ruth Crawford Mitchel. O pisatelju pa je govoril tudi Matej Bor.

Slovesnosti so prisostvovali tudi predstavniki izseljenskih organizacij iz Pittsburgha in okolice. Navzoč je bil podpredsednik nadzornega odbora SNPJ Mike Kumer, predsednik nadzornega odbora KSKJ Frank Lokar, predsednik HBZ Vjekoslav Mandič, podpredsednik HBZ Milan Vraneš in drugi.

»Udeležili ste se tudi kongresa PEN klubov v New Yorku,« smo naprosili pisatelja Bora, naj nam pove kaj o tem.

»Tema letošnjega kongresa je bila 'pisatelj kot neodvisen duh' (Writer as independent Spirit). Slovenski pisatelji smo sodelovali v diskusiji, v razgovoru za okroglo

mizo, kjer smo se pridružili prizadevanjem za boljše sporazumevanje med pisatelji različnih dežel. Na tem kongresu pa se je čutila bojazen, da ne bi prišlo do političnih obračunavanj, zato se — v škodo kongresa — niso dotikali nekaterih vprašanj, ki bi se jih morali. Tako je npr. šla mimo resolucija grškega PEN kluba, ki je obsojal atomsko vojno. Zavrnili so jo z ugotovitvijo, češ da je politična...«

»Na kongresu smo slišali tudi mnoge pohvale na račun lanskoletnega blejskega kongresa, ki je delegatom ostal v nadvse prijetnem spominu, predvsem zaradi miru in prisrčnosti naše pokrajine in ljudi...«

Pri znani pariški založbi Seghers, ki je v zadnjih letih izdala tudi antologijo slovenske proze in večji izbor Kosovelovih pesmi, je pred kratkim izšla tudi knjiga: »Matej Bor: La trace de nos ombres«. V tej knjigi je francoski pesnik in prijatelj naše kulture Marc Alyn strnil okrog 30 Borovih pesmi, ki jih je prevedel Viktor Jesenik,

Alyn pa je te prevode še izpopolnil in napisal še štiri strani obsegajočo uvodno besedo.

Založnik je uvrstil to knjigo v svojo zbirko »Autour du Monde«. Tako je bil Matej Bor uvrščen v družbo znanih evropskih in ameriških sodobnih pesnikov. Slovenska literatura pa lahko s tem vpiše v svojo kroniko nov mednarodni uspeh.

Matej Bor je tudi izrazil mnenje, da bi morali Slovenci v Združenih državah in Američani slovenskega porekla čimprej dobiti priročno slovnico slovenskega jezika, saj se vse več ljudi zanima za vse, kar je v zvezi s Slovenijo. Nekdo bi tudi moral prevzeti prodajo slovenske literature v angleščini, ki je je zadnje čase vse več, med Američani.

J. P.

BIO - razstava industrijskega oblikovanja

V Moderni galeriji v Ljubljani je bila po dveletnem presledku spet odprta mednarodna razstava sodobnega industrijskega oblikovanja, na kateri je sodelovalo 12 držav z več kot 700 izbranimi predmeti. Razstavljalci so prikazali sodobno, lepo in obenem praktično izoblikovano pohištvo, gospodinjsko in gostinsko opremo, svetila, elektrotehniške in telekomunikacijske aparate, tekstil, igrače, športno opremo in še marsikaj. Vse to so izdelali v želji, da bi čim lepše in bolj praktično oblikovali vse, kar obdaja človeka v vsakdanjem življenju bodisi v domačem stanovanju bodisi na delovnem mestu.

Mednarodna žirija, ki ji je predsedoval arhitekt Edo Ravnikar iz Ljubljane, je najbolje oblikovanim predmetom podelila sedem zlatih medalj in 58 častnih pohval. Eno teh medalj je dobil tudi Ljubljančan Marko Turk za izdelavo in oblikovanje mikrofona.

Dr. Gillo Dorfles iz Milana, član žirije, je o tej razstavi med drugim dejal: »Letošnji BIO je v resnici mednarodna prireditel, ki bo lahko izredno važna priložnost za primerjavo izdelkov Vzhoda in Zahoda. Ljubljani gresta zasluga in prednost, da je spoznala, kako težko je danes zblížati izdelke različnih dežel in kako koristno bi bilo tako zblížanje za vse.«

SLOVENSKI OKTET

20.000 km

PO AMERIKI

Slovenski oktet z znanci in prijatelji pri stricu
Toneta Kozlevčarja
v Minneapolisu

Na nedeljskem obisku v Chisholmu

Na letališču v Minneapolisu so člani Slovenskega
okteta vstopili v letalo, ki jih je prek Chicaga
popeljalo v Kalifornijo

Z zanimanjem smo prebirali vesti, ki so prihajale z uspešne poti Slovenskega okteta po Ameriki. Ko so se vrnili, smo rekli: Naj si malo oddahnejo, potem pa jih bomo zaprosili za dolg in izčrpen pogovor.

»Za oddih ni bilo dosti časa,« nam je povedal njihov umetniški vodja dr. Valens Vodušek, ki smo ga obiskali v ta namen. »Le tri dni, da smo prišli malo do sape, potem pa smo spet začeli z vajami za nove nastope. Že konec julija je Slovenski oktet nastopil na zaključnem večeru Primorskih prireditvev v Kopru, ki ga je prenašalo naše in evropsko televizijsko omrežje. Nato je imel dva koncerta na Dubrovniškem festivalu, v septembru pa se začne nova jesenska sezona z novimi nastopi doma in v tujini.«

Oktet ste spremljali na prvem in drugem gostovanju po Ameriki. Ali nam lahko razčlenite primerjavo obeh gostovanj?

»Mnogi kraji, kjer smo imeli koncerte, so bili isti na prvem in drugem gostovanju. Menim, da med uspehi in navdušenji, ki smo jih doživljali prvič in drugič, ni nobenih razlik. Obakrat in vsepovsod smo bili prisrčno, gostoljubno in nad vse navdušeno sprejeti. Razveselila pa nas je ugotovitev, da je gostovanje pred štirimi leti dalo našim ameriškim rojakom novo spodbudo in novo veselje za petje slovenskih pesmi. Po zgledu Slovenskega okteta so v Pittsburghu in Torontu ustanovili enaka okteta, ki smo ju ob drugem gostovanju z veseljem poslušali. Velik uspeh, ki ga je dosegel oktet na svojem prvem gostovanju, je pri starejših rojakih utrdil narodno samozavest, pa tudi mlajši rod se je z večjo ljubeznijo in ponosom oklenil slovenskega porekla svojih staršev. Bilo jim je v ponos, da so pevci, ki so prišli iz domovine njihovih staršev, poželi vrsto pohval pri samih Amerikancih in pri številnih kritikih evropskih držav.

Vsepovsod smo srečavali znance in prijatelje izpred štirih let — nekaj jih žal nismo več našli med živimi. V lepem spominu nam je ostalo prisrčno navdušenje, s katerim so nas sprejeli tudi mlajši izseljenci na koncertih v Clevelandu, Chicagu, San Franciscu in Torontu.

Rad se spominjam tudi srečanja z mladim rojakom, Belokranjcem, ki sem ga spoznal v Port Arthurju. Predstavil mi je svojo mlado ženo, ki je pred časom prišla

za njim, razkazal mi je svoj lepi dom in pripovedoval o zaslužku, a vse to ne more potešiti njegovega domotožja. Spet in spet sem mu moral pripovedovati o domačih krajih, stisk moje roke mu je pomenil stik z domovino in domača pesem mu je bila kot zven domačih logov in brezovih gajev.«

Katere pesmi so bile rojakom in drugim poslušalcem najbolj všeč?

»Največ aplavza je vselej požela lepa domača »Mrzel veter tebe žene«, s solom novega oktetovskega člana Rudolfa Francla in pa seveda »Ribniška«, ki so jo vsepovsod sprejeli z velikim navdušenjem.

Tudi Američani neslovenskega rodu, starejši in mlajši, so zavzeto poslušali naše pesmi. Ko je oktet pel na Collegeu v Holanduu ob Michiganskem jezeru, so poleg domače izbrane publike prišli na koncert tudi gostje iz drugih krajev, zlasti nekaj uglednih profesorjev s sosednje Western Michigan University. Petje okteta in melodična lepota naših pesmi je očarala vse in zelo so obžalovali, da oktet ni prišel še na njihovo univerzo.

Tudi mladi poslušalci na gimnazijah so bili neverjetno pozorni in navdušeni.

Omenim naj še uspeh, ki ga je Slovenski oktet dosegel s krajšim koncertom na svetovni trgovski razstavi v San Franciscu in pozneje na sprejemu v prostorih jugoslovenskega generalnega konzula. Naša pesem je brez dvoma vzbudila povečano zanimanje za lepo urejeni jugoslovanski paviljon in utrdila marsikateri poslovni dogovor. Oktet je zapel nekaj pesmi tudi na grobu pokojnega pevca in dirigenta Antona Šublja v Clevelandu ter na osrednji komemoraciji SNPJ ob ameriškem Memorial Day na chicaškem pokopališču Woodlawn.

Kratka, uspeh naše turneje je velik. Ob naši pesmi so se raznežili stari in mladi rojaki. Solze ganotja so se pomešale z radostjo ob srečanjih. »Dali ste nam veliko — znova smo zaživeli!« so poudarjali marsikje. »Vi ste veliki nosilci naše kulture — upamo, da boste še kdaj prišli,« je ob slovesu izjavil nekdanji pomembni odbornik SANS Frank Alesh.

Pa tudi kritike v ameriških in kanadskih časopisih so bile polne pohval. Glasbeni kritik časopisa »San Francisco Examiner« je napisal: »Zvok moških glasov

Z nastopa akademske folklorne skupine »France Marolt« na ljubljanskem festivalu: sloviti gorenjski »ples z majolik«. Foto: Joco Znidaršič

Slovenskega okteta je z močjo in kvaliteto osvojil ves avditorij, pa naj je šlo za grmeči fortissimo ali mehki pianissimo.«

Na poti iz Amerike domov se je oktet ustavil še na Islandiji in imel koncert v Reykjaviku. Za zaključek tega razgovora naj dodam še besede, ki jih je napisal glasbeni kritik islandskega časopisa Morgun bladud: »Jugoslovani so peli kot angeli. Njihov obisk je treba šteti med dogodke v koncertnem življenju Reykjavika. Malo stvari utrjuje mir in sožitje med narodi bolj kot pesem...«

Jana Milčinski

Sarajevo 1914

V prelepem bohinjskem kotu, v idilični vasi Stare Fužine si je poiskal miren kotic znan publicist, pisatelj in zgodovinar mednarodnega slovesa dr. Vladimir Dedijer. Prav tu pripravlja svoje novo zgodovinsko delo, ki bo predstavljalo celoto z vsem njegovim zgodovinskim delom: zgodovino osvobodilne borbe naših narodov.

Konec septembra bo v Ljubljani, istočasno pa tudi v devetih tujih jezikih v več evropskih državah in v ZDA izšla njegova knjiga SARAJEVO 1914. To pomembno delo je dr. Vladimir Dedijer pripravljal polnih deset let. Zbiral je gradivo po domovini in v največjih evropskih in ameriških arhivih. Med drugim je pregledal tudi zapiske iz osebnega arhiva prestolonaslednika Franca Ferdinanda, arhiv ruske carske tajne policije za Balkan idr. Jedro knjige je zgodovinska analiza družbenih razmer v Bosni in Hercegovini pred prvo svetovno vojno, borba dveh velesil za ti dve pokrajini in delovanje revolucionarnih skupin.

Še posebej zanimiva je avtorjeva razlaga sodelovanja mladobosancev in slovenskih prepovedovcev. V Gradcu je našel pomembne vire: sodne spise o procesih v Ljubljani v letih 1914 in 1915, ki jim je priložena obširna korespondenca med obema revolucionarnima skupinama. V Sloveniji skuša avtor osvetliti predvsem delo dveh revolucionarnih skupin: predvsem cankarjevsko-prešernovske skupine, to je skupine slovenskih literatov, ki so se borili za kulturno identiteto Slovencev, ter slovenskih in italijanskih revolucionarnih skupin, bodisi anarhističnih iz Slovenskega primorja

ali pa tistih med slovenskimi izseljenci v ZDA, ki so pripravljali atentate na znane avstrijske osebnosti.

O knjigi, ki jo sedaj pripravlja, o veliki zgodovini naše NOB, pa pravi sam avtor: »Menim, da je treba svetu pojasniti, da je bila narodnoosvobodilna borba jugoslovanskih narodov eno izmed najbolj sijajnih in veličastnih narodnoosvobodilnih gibanj, kar jih svet pozna. Vendar je težko pisati o naši NOB, predvsem za tujino, saj je treba pojasniti in obrazložiti precej značilnosti in problemov: zakaj je bilo pri nas več kvislingov in izdajalcev kot drugje, nadalje npr. da je pri nas pet narodov, da so obstajale velike kulturne, socialne in verske razlike itd.« O osvobodilni borbi v Sloveniji pa pravi dr. Dedijer med drugim: »Slovanski narod, ki ga je nameraval Hitler popolnoma iztrebiti, je spontano začel odpor, saj je bil ogrožen obstoj vseh Slovencev in prav to je dalo odporu tisto veličastno širino. Poleg tega je bila Slovenija eno izmed ključnih ozemelj sil osi. OF je razvila značilno strategijo, ki je bil njen namen, da se slovenski partizani bore doma in ne zapustijo svojega ozemlja.«

Dr. Vladimir Dedijer, ki je znan širom po svetu in ima stike z naprednimi ljudmi mnogih dežel, je nedavno podpisal z britanskim filozofom Bertrandom Russelom izjavo, v kateri podpira ameriškega študenta Davida Mitchela, ki se ni hotel udeležiti vojne v Vietnamu.

Ljubljanske poletne igre

Letos so se v Križankah pod ogromno platneno streho, ki je obiskovalce ščitila pred muhastim vremenom, večer za večerom vrstile najrazličnejše prireditve od tri tedne trajajočega baletnega bienala do drugih zanimivih prireditev s folklornim, glasbenim in operetnim programom.

Letošnji baletni bienale — četrti po vrsti — lahko po pravici imenujemo mednarodni, saj so se pol na pol zvrstili večeri domačih in tujih baletnih skupin. Čast prvega večera je pripadla domačinom — Ljubljančanom, ki so pripravili tri krajše balete ob glasbi domačih komponistov Lipovška, Ukmarja in Cigliča. Elitni uvodni predstavi ljubljanskega baleta sta sledila

KULTURA KULTURA KULTURA

Na ljubljanskem festivalu je nastopil tudi Het Nationale Ballet iz Amsterdama (sliki spodaj).

po dva plesna večera gostov iz Beograda in Zagreba, dalje gostovanje odličnega nizozemskega baleta iz Amsterdama, mlade madžarske baletne skupine Sopianae ter za zaključek nastop slovitih baletnih umetnikov iz Moskve.

Poleg teh uglednih domačih in tujih mojstrov baleta sta nastopili še baletna skupina z Reke in Novega Sada ter Akademsko gledališče plesa iz Prage. V treh plesnih večerih, ki so potekali v znamenju sodobnega, izraznega plesa, so se zvrstili tudi mladi gojenci baletnih šol iz Zagreba in Ljubljane. Kot dopolnilo pa so vrteli izbrane baletne filme, ki sta jih festivalu ljubeznivo posredovala ameriška in sovjetska ambasada.

Ljubljanske poletne igre seveda privabijo tudi mnoge tujce, ki se v teh mesecih mudijo v Sloveniji, saj so kritiki uvrstili letošnji ljubljanski baletni bienale med najpomembnejše podobne prireditve na svetu.

Študij slovenščine v ZDA

Z novim šolskim letom, letos septembra, bodo na Indiana University v Bloomingtonu, odprli lektorat za slovenščino. To bo edina univerza v Združenih državah Amerike, kjer bo mogoče študirati slovenski jezik s književnostjo. V teku prihodnjega leta pa nameravajo študijski program še razširiti na več tečajev. Indiana University ima prek 30 tisoč rednih študentov in največji oddelek za študij slovanskih jezikov in književnosti v ZDA.

Slovensko stolico na tej univerzi bo vodil profesor Borut Dekleva, ki je slovanske jezike študiral na univerzi Stanford v Kaliforniji. Poučevanje slovenščine pa mu ni novo, saj jo je že poučeval na različnih tečajih in napisal 11 slovenskih učbenikov za Američane.

Predvidevajo, da bo ustanovitev stolice za slovenščino na tej znani ameriški univerzi prispevala tudi k tesnejšemu strokovnemu sodelovanju med ljubljanskim inštitutom za slovenski jezik in oddelkom za slovanske jezike ljubljanske univerze ter bloomingtonske univerze. Rezultati takega sodelovanja bodo kmalu znani, posebno če bo prišlo do predvidenih medsebojnih gostovanj in izmenjav med stro-

kovnjaki ljubljanske in bloomingtonske univerze.

Študij slovenskega jezika v Združenih državah bo brez dvoma pritegnil tudi potomce naših izseljencev, ki se vse bolj zanimajo tako za deželo svojih prednikov, kot tudi za njeno zgodovino, kulturo in jezik.

Study of Slovenian Language in the USA

In the University of Indiana, Bloomington, a department responsible for the study of Slovenian language will be opened in the coming school year, which starts in september this year. The University is going to be the only one, of its kind, where there will be the possibility of studying Slovenian language and literature in the USA. They are even going to extend the program of study to more courses in the following year.

The head of the department will be professor Borut Dekleva, who studied Slavic languages in the Stanford University in California. The teaching of Slovenian language is not new to him, as he has been teaching it in several courses and had already written 11 Slovenian text books for the Americans.

The possibility of studying Slovenian language in USA will undoubtedly call in many descendants of our emigrants, who are more and more interested in the country as well as in the history, culture and language of their ancestors.

Joseph Gregorinčič

Letos nas je v Jugoslaviji obiskal tudi pevodnja mladinskega pevskega zbora Slovenskega delavskega doma iz Clevelanda — g. Joseph Gregorinčič. Po rodu je Hrvat, njegova soproga pa je Slovenka. Dvaindvajset let je bil tudi pevodnja hrvatskega pevskega in tamburaškega društva »Slavuj«, več kot 15 let pa že prenaša svoje bogate izkušnje na otroke in vnuke naših slovenskih izseljencev.

»Najprej preberem besedilo pesmi,« priporoča g. Gregorinčič, »besedo za besedo članom zbora, da se naučijo pesem na pamet. Kasneje jih naučim še note. Na ta način se pevci učijo tako jezika kakor tudi not.«

OTROCI BERITE

LJUBI OTROCI!

NAJPREJ VAS VSE PO VRSTI LEPO POZDRAVLJAM, NAJBOLJ PA TISTE, KI STE V TEM POLETJU OBISKALI NAŠO DEŽELO. VESEL BOM, ČE MI BOSTE O TEM KAJ PISALI.

TUDI JAZ BI VAM RAD POPISAL, KAKO SEM PREŽIVEL SVOJE POČITNICE, PA NE VEM, KJE NAJ ZAČNEM. PREVEČ JE LEPIH SPOMINOV.

ŽAL MI JE LE, DA PRIJATELJU JOHNYJU NISEM MOGEL STISNITI ROKE, KO JE V BOHINJU SLAVIL SVOJ DVANAJSTI ROJSTNI DAN.

»ZDI SE MI, DA TI JE BOLJ ŽAL ZA JOHNYJEVO ROJSTNODNEVNO TORTO!« JE REKLA MAMA. PA NIMA PRAV. ČEPRAV PRIZNAM, DA IMAM TORTE NAD VSE RAD. A TUDI VAS, LJUBI MOJI PRIJATELJI, IMA ZELO, ZELO RAD

VAŠ MIHEC

ČUDEŽNI SANDALI

PIKA JE DOBILA POLETNE SANDALE, TAKE, DA SO ZA PO SUHEM IN ZA V VODO.

– ŠKODA, DA NISO ŠE ZA PO ZRAKU, –
PRAVI BRAT.

– SAJ TUDI SO! – ODVRNE PIKA IN
VESELO POSKOČI VISOKO V ZRAK.

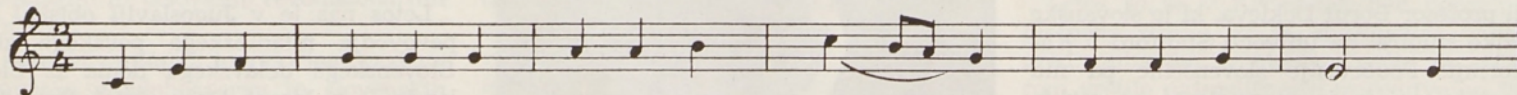

POLŽKOVA USPAVANKA

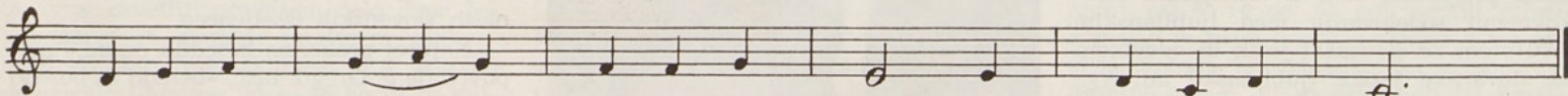
(Vojan Arhar)

Spokojno

Janez Bitenc

1. Zvezde so bi-se-ri, mesec je zlat, _____ pol-žek z ro — ži — čki
2. Vežna sve — til — ka ti-ho br — li, _____ v hiški je tem — no,
3. Zvezde so bi-se-ri, mesec je zlat, _____ pol-žek z ro — ži — čki

1. šel je že spat, _____ pol-žek z ro — ži — čki šel je že spat.
2. ce-sta mol — či, _____ v hiški je tem — no, ce-sta mol — či
3. šel je že spat, _____ pol-žek z ro — ži — čki šel je že spat.

MARIJA VOGELNIK:

O PTIČKI S TREMI NOGAMI

NAŠA MOJCA, TO JE MAJHNA, MAJHNA DEKLICA IN MISLIM, DA ŠE SPLOH NE HODI V ŠOLO. RIŠE PA VSEENO RADA IN VSI JI PRAVIMO, DA JE LEPA.

NARIŠE VSE, KAR VIDI, IN VSE, KAR JI JE VŠEČ. NARIŠE NA PAPIR, POSLIKA IN POKAŽE.

DAVI ZGODAJ ZJUTRAJ JE POTRKALA NA NAŠE OKNO PTIČKA IN JE VOŠČILA LEPO DOBRO JUTRO, MOJCI IN NAM.

MOJCI JE BILA VŠEČ IN ZDAJ JO RIŠE.

»MAMA, KAKO SE RIŠE PTIČKA?«

»KAKO? I, S KLJUNČKOM VENDAR.«

RES S KLJUNČKOM; MOJCA NARIŠE PTIČKO S KLJUNČKOM; Z ODPRTIM KLJUNČKOM IN KOŠATIM REPKOM. Z DOLGIMI PERUTMI IN PRIJAZNIMI OČMI. KER ŠE NE HODI V ŠOLO IN NE ZNA PREŠTETI PRSTOV NA ROKI, NARIŠE SVOJI PTIČKI TRI NOGE. ENO PREVEČ, SEVE!

POTEM POBARVA SVOJO PTIČKO Z RUMENO, RDEČO, ČRNO BARVO IN NE VE, DA IMA NJENA PTIČKA ENO NOGO VEČ KOT DRUGE PTIČKE. PAČ PA PRAV DOBRO VE, DA IMA KLJUNČEK NA STEŽAJ ODPRT. VSAK DAN JI BO Z ODPRTIM KLJUNČKOM PELA IN ŽGOLELA. KOT TISTA PRAVA PTIČKA DAVI.

IN PTIČKA JE NARISANA IN POSLIKANA IN MOJCI JE VŠEČ.

ZDAJ PROSI MAMO, DA JI JO OBESI NAD POSTELJO; IN MAMA JO OBESI. NAD SAMO VZGLAVJE. ZVEČER GRE MOJCA RADA SPAT IN VOŠČI PTIČKI LAHKO NOČ. NI SITNA IN NE NADLEGUJE MAME, KI IMA ZELO VELIKO DELA, NITI ZA PRAVLJICO NITI ZA PESEM. SAJ DOBRO SLIŠI CVRKUTANJE NAD SABO IN DOBRO VE, DA SI NA STENI NAD NJENIM VZGLAVJEM NJENA PTIČKA POJE VEČERNO PESMICO.

KAKO JE DOBRO, DA JO JE NARISALA Z ODPRTIM KLJUNČKOM. KAKO VESELA JE, DA IMA VEČERNO DRUŽBO V VEČERNI SOBI.

TRST

■ Dvajset let slovenskega dijaškega doma

Letos praznuje dvajsetletnico obstoja zelo pomembna slovenska ustanova — dijaški dom. Ustanovljen je bil l. 1945 — to je takoj po osvoboditvi, takrat ko so v Trstu odprli tudi nekaj slovenskih srednjih šol. V življenje ga je poklicala živa potreba, saj so dijaki, ki so prišli na šolanje v Trst iz okoliških krajev, nujno potrebovali svoj dom, kjer bi imeli poceni hrano in stanovanje. Od šolskega leta 1946-47 do danes se je v Slovenskem dijaškem domu zvrstilo okrog 1400 gojencev in gojenk, povprečno 70 vsako leto. Med njimi so bili večinoma dijaki iz delavskih in kmečkih družin.

■ Lep uspeh Slovencev v Italiji

Tudi tržaški Slovenci so z zadoščenjem sprejeli novico, da je italijanski parlament končno sprejel zakon o tujih imenih italijanskih državljanov in s tem razveljavil zloglasni 72. člen fašističnega zakona, ki je staršem prepovedoval dajati otrokom tuja, to se pravi neitalijanska imena.

Ta zakon je doslej posebno prizadel italijanske državljanke slovenskega porekla, katerim je prepovedoval, da bi svojim otrokom dajali slovenska imena ter jih pisali s slovenskimi črkami. Zato so se Slovenci v Italiji vsa povojna leta borili za spremembo tega zakona z željo, da bi enakopravnost z drugimi državljani dosegli tudi na tem področju.

V novem zakonu je za slovensko manjšino v Italiji zlasti pomemben odstavek drugega člena, ki posebej določa: Če gre za otroke pripadnikov priznanih etničnih manjšin, se imena lahko pišejo s črkami njihovega jezika in na katerikoli način v latinici.

BELGIJA

■ Uspehi naših mladih

Šele ob obisku v Sloveniji smo zvedeli za velike uspehe, ki ju imata mala Erika in Jože Bizjak iz Charleroija, Belgija. Zmagala sta že na več tekmovanjih mladih harmonikarjev: lansko leto na tovrstnem belgijskem tekmovanju, kakor tudi na evropskem prvenstvu. V letošnjem letu pa sta že zmagala na tekmovanju »Hénin Lietard« v Franciji, na prvenstvu Belgije pa sta oba tako Jože kot Erika dobila prvo nagrado. Sedaj se pripravljata za evropsko prvenstvo mladih harmonikarjev, ki bo jeseni v Strassbourgu.

Njun oče Jože Bizjak je tajnik slovenskega kulturnega društva »Jadran« v Charleroiju, obenem pa poje tudi v oktetu tega društva. Zadnje čase je društvo kljub odhodu nekaterih članov popestrilo svojo dejavnost in se že pripravljajo na začetek jesenske sezone kulturno-prosvetnega dela.

NEMČIJA

■ Jugoslovanski športni klub v Aachnu

V rudniku Eschweiler Bergwerksverein Drahtwart-EBV pri Aachnu v Zahodni Nemčiji je zaposlenih okrog 700 jugoslovanskih delavcev, ki so pred kratkim osnovali svoj športni klub. V klubu je sedaj skoraj sto članov, za predsednika pa so izbrali Ivana Vidmarja, tolmača firme.

Sedaj ima klub samo nogometno sekcijo s 30 igralci — amaterji, zanimanje pa je tako veliko, da se število igralcev stalno večja. V kratkem nameravajo ustanoviti tudi kako drugo sekcijo. V prvem moštvu igrajo predstavniki vseh jugoslovanskih republik. Člani kluba igrajo vsako prvo nedeljo s kakim nemškim, grškim, turškim ali drugim klubom. Med tekmo je na stadionu poleg nemške vedno obešena tudi jugoslovanska zastava.

Firma je dala klubu na razpolago društvene prostore, športno opremo in krije tudi vse stroške, kadar nastopajo zunaj Aachna.

BRAZILIJA

■ »Naš dom« v Sao Paulo

Prek članice Zvonke Uršič vam pošiljamo nekaj slik, ki naj prikazujejo delo našega društva. Obenem pošiljamo tudi denar za naročnino, saj vemo, da smo v precejšnjem zaostanku. Zdaj pa na kratko o našem delu:

Prvo slovensko kulturno društvo »Ornus« je bilo ustanovljeno 28. maja 1928. leta. Pod tem imenom je delovalo do vselitve v nov dom, ki je bil slovesno odprt 1. januarja leta 1943. Tega dne je društvo dobilo ime »Naš dom«. Že po kratkem času pa je bilo društvo nacionalizirano (do takrat je bilo društvo registrirano kot inozemsko društvo), a tudi to ni obstajalo dolgo. Ustanovili smo novo brazilsko društvo, ki pa ni imelo nikake vezi s prejšnjimi društvi, to je: »Sociedade Beneficente Recreativa Bertioaga«. Pri nas, starih članih pa se je še vedno ohranilo ime »Naš dom«, kjer se zbiramo ob sobotah, nedeljah in praznikih k čitanju ali kartanju. Taki sestanki pa se pogosto zaključijo s slovensko pesmijo. Drugih zabav skoraj nimamo, redno imamo le staro slovensko silvestrovanje in brazilske Festas Juaninhos ob prazniku sv. Petra.

Ko se poročita član ali članica društva, mnogi napravijo ženitovanjsko gostijo kar v društvenih prostorih. Ob takih priložnostih so vabljeni vse družine članov, včasih se zbere tudi več sto oseb, za vse pa je dovolj pijače in prigrizka in tudi lepega slovenskega petja ne manjka. Društveni pozdrav!

Ivan Uršič, Sao Paulo, Brazilijska

Z obiska pri rojakih v Franciji:

- 1
Dora Leban iz Aumetza z otroci Ivom, Davidom in Lavrencijo
- 2
Jelka in Jean Senegačnik iz Tucquegnieuxa s sinom Gregoryjem
- 3
Marija in Karl Mestnik ter Hilda in Johan Doberšek iz Stiring Wendla

Ko se je poročil predsednik društva »Naš dom« ing. Roberto Bele s Silvijo Chianfrone leta 1964, so pripravili ženitovanjsko gostijo v društvenih prostorih (slika desno). Slovensko izobraževalno društvo »Ornus« v Sao Paulu. Posnetek je iz leta 1943 (slika spodaj)

»Naše potovanje domov je bilo uspešno in vsi smo se dobro počutili. Prijatelji in znanci so nas pričakali na letališču. Tam smo se tudi skupaj slikali in imeli intervju za radijsko postajo... Vse je bilo prijetno, tako da že lahko začnemo s kampanjo za potovanje v letu 1967.« Andy in Josephine Turkman. Na sliki levo: »Zarja« je nastopila v Starem trgu pri Ložu.

tišoč prebivalcev. Ker že pišem, bom pa še samega sebe malo vključil v to zgodovino in se malo potprepljal po plečih! Vsi trije živimo v posameznih naselbinah. Iz Youngstowna, kjer jaz živim, je do Girarda 5 milj, tam živi Tone Kren. Iz Girarda do Niles je par milj: tam živi pa Joe Umeck.

Torej nismo daleč drug od drugega. Vsi trije pa spadamo k društvu Golden Eagles SNPJ v prijazni slovenski naselbini Girard. To društvo je bilo ustanovljeno leta 1928 in prav letos v aprilu je minilo od takrat 38 let. Ustanovljeno je bilo s pomočjo pisca tega članka. Takrat sem živel v Girardu. Pet let sem bil predsednik društva in petnajst let tajnik slovensko poslujočega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1906. Ker so bili ustanovitelji tega društva večinoma doma iz ljubljanske okolice, so mu dali ime društvo Ljubljana SNPJ. Ko so pred 38 leti naši otroci tukaj začeli doraščati v lepe fante in dekleta, smo jih želeli pridobiti v društvo. Pa so se izgovarjali, da ne razumejo več dobro slovensko. Ko smo jim torej ustanovili to angleško poslujoče društvo, so takoj pokazali, da bodo društvo vodili po poteh, ki jih je nakazala Slovenska narodna podporna jednota. Redno so prihajali na seje. Društvo je lepo napredovalo. Razen nekaj izjem so bili v odboru vedno večji in delavni člani. To društvo ima v sebi neko privlačno silo, kakor jo je imelo tudi starejše društvo.

Društvo Golden Eagles, ki je seveda angleško poslujoče, je večkrat privedilo veselice ali piknike skupaj s starejšim slovensko poslujočim društvom ali Socialističnim klubom, ki je tudi deloval v Girardu. Danes je to društvo najmočnejše po številu članstva v svoji delavnosti v območju okrožne federacije SNPJ, ki zajema trinajst društev. Seveda zaslužijo zato še posebno priznanje nekateri člani, ki so vedno pripravljani za delo v korist društva. Vse priznanje zasluži predvsem naš tajnik Tone Kren, ki je zelo uspešen pri pridobivanju novih članov. Lani je v kampanji za pridobivanje novih članov zaslužno prejel nagrado — tritedenske počitnice s prosto vožnjo v Slovenijo.

Ko se je pripravljaj na pot, sem mu zaželel srečno rajžo s priombo, da bo tri tedne premalo. Dovolj bo, mi je zagotavljal. Ko pa se je vrnil, je bil drugačnega mnenja in je dejal, da bo šel še enkrat pogledat lepo Slovenijo, tako mu je bila všeč.

Društvo Golden Eagles se ne boji prevzeti še takšne odgovornosti, kadar gre za interese SNPJ in njenega članstva. Letos bo že tretjič, ko je prevzelo veliko odgovornost, ki je povezana s pripravami za slovesno praznovanje narodnega dneva SNPJ, ki bo v dnevih 3., 4. in 5. septembra.

Praznovanje dneva SNPJ se prireja že skozi več let v raznih krajih dežele. Večkrat je bilo v Chicago, Clevelandu, Universalu Pa. in v Girardu, kjer je sicer majhna naselbina, a članstvo pridno, smo imeli to veliko slavlje doslej že dvakrat, letošnje pa bo tretje. V tistih slavnostnih dneh bo obiskalo Girard okrog deset tisoč obiskovalcev iz raznih krajev Amerike. Da bo slavlje dobro uspelo, so potrebni pripravljalni odbori. Predsednik teh priprav je Joe Umeck, podpredsednik pa Tone Kren.

John Tancek, Youngstown

ZDA

■ Ljubljanski nadškof v ZDA

Ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik se je udeležil svečanosti ob priliki romanja na Baragov grob v Marquette 3. septembra letos. Prireditev se je udeležil na povabilo marquettskega škofa. Iz nadškofijskega ordinariata so nam sporočili, da bo ljubljanski nadškof, ki je odpotoval iz Ljubljane že 24. avgusta, predvidoma obiskal še nekatere kraje, kjer živi večje število slovenskih izseljencev: New York, Cleveland, Chicago, San Francisco v ZDA ter Toronto v Kanadi. Po načrtu se bo dr. Pogačnik vrnil v Ljubljano 4. oktobra.

■ Malo zgodovine našega društva

Nič ne bo narobe, če malo opišem zgodovino našega društva Golden Eagles št. 643 SNPJ v Girard, Ohio. Joe Umeck je zelo agilni predsednik in tudi glavni odbornik, Anthony Kren je pa tajnik društva že več let. Girard je majhno in prijazno mesto z okrog petnajst

■ Ob 18. redni konferenci SNPJ

Konec septembra se bodo zbrali delegati društev Slovenske narodne podporne jednote na farmi SNPJ v Enon Valleyu, Pa na 18. redni konvenciji Slovenske narodne podporne jednote. Otvoritvena seja bo v ponedeljek 26. septembra. Prosvetini uvodniki v zadnjih mesecih so se živo dotikali problemov, o katerih bo razpravljala 18. konvencija Jednote. Najbolj živ problem je položaj starih članov SNPJ, zato bodo o njem delegati na konvenciji obširno razpravljali in ga skušali v okviru možnosti tudi ustrezno rešiti.

V Prosveti beremo, da nekateri člani očitajo svoji organizaciji, da jim premalo nudi. Očitajo ji tudi, da bo porabila preveč društvenih sredstev za gradnjo izletniških objektov SNPJ Campsite v Enon Valleyu, v Pensylvaniji, ki bodo veljali blizu dva milijona dolarjev. Prosvetin poročevalec navaja, da je »Jednota svojim članom vedno stala ob strani in vsakem primeru, kadar so po pravilih in zakonih potrebovali predpisane pomoči. Še več, pomagala jim je ob nesrečah in v boleznih, v času epidemij in elementarnih nesreč itd. Zmotno pa je mnenje, da naj bi bila organizacija SNPJ nekakšna pokojninska ustanova. To ni in ne more biti nobena bratska podporna organiza-

cija, da bi svoje članstvo podpirala z rednimi mesečnimi pokojninskimi prejemki».

Dalje piše Prosveta, da člani priporočajo organizaciji med drugim, naj bi podaljšala bolniške podpore od 13 na 17 tednov ali celo na 20 tednov. To pa danes ni odvisno od podpornih organizacij samih, ki glede bolniških in drugačnih podpor ne smejo ukrepati po svoje, kajti pravila, sprejeta na konvencijah, morajo biti potrjena od državnih zavarovalnih ustanov, sicer niso veljavna.

Na osnovi predloženih podatkov bo konvencija predvsem sklepala o starostni dobi, od katere se plačuje prispevek za stare člane. Dalje bodo seveda razpravljali in sklepali tudi o gradnji letovišča SNPJ Campsite ter o drugih Jednotinih ustanovah.

■ Letošnja poletna slavlja SNPJ

V poletnih mesecih tudi naša društva in organizacije prirejajo večji del svojih prireditev in praznovanj na prostem. Najbolj priljubljeni so pikniki. Društva in federacije Slovenske narodne podporne jednote imajo tudi letos na programu dolgo vrsto takšnih praznovanj, ki so ponekod, kjer je veliko število društev, tako rekoč kar na kupu.

Westmorelandska federacija društev SNPJ v Pensylvaniji ima svoje lastno obsežno zemljišče za piknike, ki je precej oddaljeno od Jednotinega letovišča SNPJ Campsite. V dnevih 22. in 23. julija je bila na Jednotinem letovišču druga mladinska konferenca, o kateri bomo prihodnjic še pisali. Mladi delegati so zborovali v pravkar dograjenem glavnem poslopju, ki se imenuje Multipurpose Building. V modernih prostorih te zgradbe je bila tudi razstava ročnih del Jednotine mladine.

Vsakoletna glavna proslava dneva SNPJ bo letos prvič na letovišču SNPJ Campsite v začetku septembra. Za to veliko slavlje se društva SNPJ pripravljajo že dolge mesece. Središče priprav je v Girardu, Ohio, kjer sodelujejo pri pripravah vsa okoliška društva SNPJ. Kakor prejšnja leta bo seveda tudi letos najbolj privlačna točka programa izvolitev Miss SNPJ. Letošnja tovrstna izvolitev bo že enajsta, saj je bila prva Miss SNPJ izvoljena pred desetimi leti v Chicagu.

Večja slavlja prirejajo tudi krajevne federacije društev SNPJ. Med prvimi je bila proslava Jednotinega dneva 26. junija na Cabana Beachu pri Bridgevillu, ki sta jo priredili tamkajšnji federaciji (slovensko in angleško poslujoča) društev SNPJ. Dne 24. julija je imela podobno proslavo westmorelandska federacija društev SNPJ, krajevna federacija jednotinih društev v Kaliforniji pa bo proslavila dan SNPJ ob delavskem prazniku v San Gabrielu pri Los Angelesu.

■ Članske kampanje naših organizacij

Slovenska dobrodelna zveza je razpisala novo kampanjo za pridobivanje novih članov. Trajala bo do zaključka letošnjega leta. Tiste, ki bodo pridobili največ novih članov in vpisali najvišje vsote zavarovalnine, čakajo prav lepe nagrade v gotovini, oziroma v lepih darilih.

Tudi Ameriška bratska zveza ima v teku člansko kampanjo, ki uspešno napreduje. V maju so vpisali 49 novih članov za 51.000 dolarjev nove zavarovalnine. Najbolj uspešna pri tem je bila Fanny Yenke, tajnica društva št. 202 iz Rock Springs, Wyo, ki je pridobila deset novih članov za 12.000 dolarjev zavarovalnine ter si pridobila zato posebno mesečno nagrado 15 dolarjev.

■ Po konvenciji SDZ

Zadnja konvencija Slovenske dobrodelne zveze, ki je bila v Maple Heightsu, je prinesla pomembne spremembe v delo organizacije. Spremenilo se je uradno ime organizacije, ki se odslej glasi Ameriška dobrodelna zveza. Tudi s spremembo imena se kažejo prizadevanja, da bi dobila organizacija nove možnosti za širšo dejavnost.

Poživilni in pomladili so tudi glavni odbor Zveze, mlajši ljudje so zamenjali starejše. Iz starega odbora je prepuščilo mesto mlajšim šest odbornikov: Louis Balant, ki je delal v glavnem odboru polnih 36 let, George Panchur, ki je delal kot glavni finančnik 16 let, Marjorie Kovacevic, ki je bila glavna nadzornica, William Stark, ki je deloval

V juniju se je v Ljubljani poročil štipendist Slovenske izseljenske matice Armando Blažina iz Buenos Airesa. Življenjsko družico si je pripeljal iz — Varšave. Želimo mu vso srečo na novi življenjski poti (slika levo).

Se posnetek z gostovanja Slovenskega okteta v ZDA. Izlet v Ionomo, Kalifornija. V sredini slike predsednica SIM Zima Vrščajeva (slika zgoraj). Naš dopisnik in naročnik Resnik iz Avstralije se je ob letošnjem obisku v Sloveniji oženil. Družico Stefko iz Nove Suíte je seveda odpeljal s seboj v Avstralijo (slika desno).

v mladinskem odseku, Frank Debelak iz mladinskega odseka in Rose Mickovic iz mladinskega odseka.

Predsednik Zveze John Sušnik se je vsem odhajajočim odbornikom zahvalil za njihov prispevek k organizaciji, izrazil pa je tudi upanje, da z njihovim odhodom iz odborov Zveze naklonjenost organizaciji še ni končana.

Slovenska dobrodela zveza, ki je lani proslavljala že svojo 55-letnico, je ves čas svojega obstoja delovala v dobro naših rojakov in gmotno podpirala naše kulturne ustanove z namenom, da bi se še dolgo ohranila slovenska govorica, pesmi, narodne navade. Vse to je posredovala tudi mladi generaciji. Z različnimi kulturnimi in športnimi aktivnostmi je krepila narodno zavest in nudila članom prijetno razvedrilo.

KANADA

■ Mogočna manifestacija v Wellandportu

Blizu tisoč petsto kanadskih Jugoslovanov se je 3. julija zbralo na velikem slavju na farmi majorja Williama Jonesa v Wellandportu, Ont., s katerim so počastili 99-letnico Kanade in 25-letnico vstaje jugoslovanskih narodov. Proslavo je organiziral Kanadsko-jugoslovanski odbor sestavljen iz Kanadčanov jugoslovanskega porekla iz Toronto, Hamiltona, Wellanda in drugih mest.

Slavja se je udeležil tudi župan iz Wellanda Allan Pietz in generalni konzul SFRJ iz Toronto Božidar Stanić, ki je zastopal tudi odsotnega jugoslovanskega konzula iz Ottawe Živodina Simića.

V kulturnem programu sta nastopila tudi znana in priljubljena televizijska pevca Joso Špralja in Malka Himmel in žela splošno odobravanje.

S proslave so odposlali pozdrave kanadskemu predsedniku Pearsonu in predsedniku Jugoslavije Josipu Brozu-Titu. V pozdravu predsedniku Pearsonu je izražena želja, naj bi se izboljšali odnosi med Kanado in Jugoslavijo in naj se odpro vrata Jugoslovanom, ki bi se želeli naseliti v Kanadi, ter da naj bi se Kanada odločneje zavzemala za mir v svetu, zlasti v Vietnamu.

Pozdrav predsedniku SFRJ Titu pa pravi: »Zbrani na farmi majorja Jonesa manifestiramo bratstvo in enotnost jugoslovanskih naseljencev v Kanadi in svoja prizadevanja za čim tesnejše prijateljstvo in sodelovanje med našo staro in novo domovino v okviru varnega in mirnega sožitja v svetu, za kar se vi, gospod predsednik, energično prizadevate.«

Na proslavi je bila sestavljena tudi posebna poslanica, v kateri so izražene želje naših ljudi v Kanadi ob pripravah za proslavo stoletnice Kanade. Poslanico posebej objavljamo.

■ Za okrepitev prijateljstva med narodi Kanade in Jugoslavije

Petnajststo Kanadčanov jugoslovanskega rodu zbranih na ljudskem praznovanju v Wellandportu (Ontario) 3. julija letos, pozdravljamo narode nove in stare domovine ob njihovih pomembnih praznikih — 99-letnici Kanade in 25-letnici vstaje jugoslovanskih narodov proti fašističnim okupatorjem.

Današnji kulturni program ni le stik kulture naših narodov, temveč je mogočna manifestacija naših naseljencev med pripravami za jubilejno leto 1967.

Ponosni smo, ker smo z današnjim slavjem prispevali h krepitvi prijateljstva med narodi Kanade in Jugoslavije in, ker smo napravili velik korak k nadaljnjemu razvoju in izmenjavi kulturnih dobrin obeh domovin.

Glede na položaj v svetu, ki na posameznih delih našega planeta ne ustreza medsebojnemu razumevanju in miru, smo zaskrbljeni zaradi razširitev vojne v Vietnamu. Kanadčani jugoslovanskega porekla stojimo odločno na stališču, naj se napadalci takoj umaknejo s tujega področja ter da se na podlagi sklepov Ženevske konference prepusti vietnamskemu ljudstvu, da samo v miru rešuje svoja vprašanja, kar naj bi bil prvi pogoj h krepitvi miru, ne le v tem delu sveta, temveč bi bil porok za mir v svetu sploh.

Naša današnja proslava sloge in medsebojne ljubezni, prijateljstva in zблиževanja bo pomagala pri boljšem razumevanju med nami in ustvarila še nove pobude za bodoči razvoj naše kulturne dejavnosti, dala bo novih pobud našim mladim ljudem, da se bodo resno lotili priprav za še lepše praznovanje ob stoletnici Kanade.

Na tem mestu izražamo željo za boljše in bolj vsestranske odnose med Kanado in Jugoslavijo v borbi za mir v svetu, za kulturno in gospodarsko sodelovanje, za osvojitvev demokratične politike pri naseljevanju Jugoslovanov v to deželo in za odločen odklon proti nezdravi politiki hladne vojne in diskriminacije. Ustvariti redni sporazum med obema deželama s pravico naseljevanja v Kanadi na podlagi potreb in normalnih odnosov med dvema prijateljskima deželama.

Pozdravljamo številne sodelavce današnjega kulturnega programa, ki so ponosni, da so sodelovali pri skupnem praznovanju.

Naj živi mir v svetu, naša slova in prijateljstvo narodov Kanade in Jugoslavije.

Udeleženci ljudskega praznovanja
v Wellandportu, 3. julija 1966

AVSTRALIJA

■ Kako živimo

O tem, kaj je Avstralija in kako se tu živi, je z nekaj besedami težko povedati. Posebno še zato, ker sam ne živim prav dolgo tu. Zdi pa se mi, da Avstralije ne moremo primerjati z Ameriko ali s katerokoli drugo deželo, kjer žive naši rojaki. V Avstraliji so še vedno v veljavi stari zakoni in pravila, o katerih doma lahko samo še beremo. Med ljudmi so ohranjene navade, ki se nam zde zelo čudne, večinoma pa so tipično angleške, kar pa je razumljivo, saj je več kot 80 odstotkov prebivalstva britanskega porekla.

O podrobnostih med našo rodno Slovenijo in Avstralijo ne moremo govoriti, saj sta kot dan in noč. Tako dežela sama kot tudi način življenja. Ze ob bežnem pogledu daje vsa dežela vtis prostranosti, nihče nikjer ne varčuje s prostorom, na ljudi iz krajev z nešteti naravnimi lepotami pa vpliva avstralska pokrajina naravnost monotono. Svet je v glavnem ravninski ali rahlo valovit. Vreme je zelo spremenljivo.

Kot je omenil že rojak v prvi letošnji številki naše revije, so posamezni kraji in večja industrijska naselja zelo oddaljena eden od drugega. Mislim pa, da to ni največja ovira medsebojnega zблиževanja, važnejše je dejstvo, da obstaja velika ovira za združevanje v mišljenju starejše in mlajše generacije naših rojakov.

Mnogi naši mlajši priseljenci se v začetku nikakor ne morejo znajti. Izgubljeni tavajo iz kraja v kraj. Nimajo dovolj zaupanja do starejših, ki bi jim z nasveti lahko veliko pomagali. Veliko zlo je, če neizkušen mlad človek postane žrtev slabih nasvetov ali slabe družbe.

Stanovanjskih problemov povečini skoraj ni, čeprav se sprva marsikdo ne zadovolji z nastanitvijo v velikih naseljih za priseljence. Dotok priseljencev je strogo kontroliran od vlade. O kaki brezposelnosti ne moremo govoriti. Seveda pa se zgodi, da kje odpuste večjo skupino delavcev, kar pa je stvar tukajšnje družbene ureditve. O zaslužku je dovolj, če pripomnim, da mnogi priseljenci iz zahodnoevropskih dežel in celo iz Velike Britanije trde, da je tu v Avstraliji boljši zaslužek kot pri njih doma.

Eden največjih problemov, s katerimi se novopriseljenci srečujejo, je angleški jezik. V vseh večjih mestih in industrijskih naseljih vlada organizira brezplačne tečaje angleščine. Mnogokrat pa obiskovanje takih tečajev onemogoča delo v izmenah ali oddaljenosti. Iz lastne izkušnje pa trdim, da vsepovsod lahko najdeš možnost za učenje jezika.

Mnoge mlajše priseljence kot tudi mene osebno moti, da vlada ščiti in zavzema drugačno stališče do priseljencev iz Velike Britanije. Daje jim boljše pogoje napredovanja in še marsikaj.

Življenje je tu trdo in zahteva mnogo truda, dobre volje in odpovedi. Kljub temu, da sem tako daleč od domovine, pa hočem ostati del našega slovenskega naroda. Dragi rojaki, kjerkoli ste, pri srčno vas pozdravljam, prav tako rojake v domovini in vas v uredništvu Rodne grude.

Janez Čuk, Whyalla, Avstralija

Rojak John Klančar iz Puebla se je letos za stalno vrnil v domovino. Naselil se je v Ljubljani. Na sliki: brhko dekle v narodni noši mu je na prireditvi na Veliki planini ponudilo čašico domačega.

Drage rojakinje! Dragi rojaki!

Veseli smo vaših pisem in pohval o Rodni grudi. Nič manj zvesto pa ne prebiramo vaših kritičnih pripomb, saj želimo in se trudimo, da bi v Rodni grudi našli vse, kar vas zanima in vam téši domotožje v daljnih krajih širom po svetu. Vendar vsem naenkrat žal ne moremo ustreči. Mnogo vas je in mnogo je vaših želja, Rodna gruda pa je samo ena na mesec. Toda prosimo vas, potrpite! Prej ali slej boste vsi prišli na vrsto, prej ali slej bo vaša želja izpolnjena; našli boste sliko vašega rojstnega kraja, prebrali boste novice, ki vas zanimajo, zabavali se boste ob lepi, veseli zgodbi.

Zato nam pišite in sporočajte svoje želje. Vaše zadovoljstvo bo tudi naše.

Pa preberimo nekaj odlomkov iz vaših pisem:

Rodna gruda mi prinaša posebne pozdrave iz domovine

Posiljam vam deset dolarjev za dveletno naročnino RODNE GRUDE, ki jo zelo rada čitam. Vselej, ko prejmem revijo, se mi zdi, da mi prinaša posebne pozdrave iz domovine. Priobčite še kaj iz Trbovelj, mojega rojstnega kraja, ki sem ga zapustila pred petinštiridesetimi leti. Pisateljico Miro Miheličevu pa prosim, naj še kaj lepega napiše za SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR.

Emma Planinšek iz Joliet, ZDA

Vse to, kar smo zapisali zgoraj, velja tudi za vas, draga Emma! Veseli smo, da vam je Rodna gruda všeč in potrudili se bomo, da bomo objavili čim več novic iz vaših rodniških Trbovelj. Pisateljici Miri Mihelič smo sporočili vašo željo. Če so vam njena dela všeč, lahko naročite katero njenih knjig. Napisala je več lepih romanov, ki jih pri nas zelo radi beremo. In lep pozdrav!

Ne bom ponavljal, kako zelo mi je všeč Rodna gruda

Ne bom ponavljal, kako zelo všeč mi je RODNA GRUDA, temveč vam s prispevkom za tiskovni sklad pošiljam pristrčne pozdrave. Se posebej pozdravljam M. Zaplatila za njegov fotografski posnetek »Pri vasi Krka na Dolenjskem« v marčevi številki RODNE GRUDE. Zaslужil je nagrado.

Vlado Jesenko iz Toronta, Kanada

M. Zaplatil je bil vaše pohvale in nagrade zelo vesel. Obljubil je, da bo odslej še z večjim veseljem »streljal« lepe motive; mi pa jih bomo radi objavili.

Kot odrezan od sveta

Spet nekaj vrstic iz daljne Avstralije. Najlepše se vam zahvaljujem za redno pošiljanje RODNE GRUDE in za SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR. Človek bi se počutil, kot odrezan od sveta, če ne bi imel slovenskega branja pri hiši. Najdražji jezik je tisti, ki ga uči mati, zato ga ne smemo pozabiti. Poslala sem vam naročnino. Se enkrat se lepo zahvaljujem za vaše požrtvovalno delo, saj se tako trudite, da bi nas v tujini čimbolj razveselili z domačim branjem.

Marija in Štefan Žekš iz Smithfielda, Avstralija

Draga Marija in Štefan iz daljne Avstralije! Najlepša hvala za spodbudno pohvalo in za vašo ljubezen do slovenskega branja. Res je, kar pišete: najdražji jezik je tisti, ki ga uči mati. Veseli smo, da se naši ljudje po svetu tega tako dobro zavedajo!

Sem naročnik Rodne grude in koledarja od začetka

Sporočam, da SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR kupim pri zastopniku Philipu Progarju. Sem naročnik RODNE GRUDE in KOLENDARJA od začetka in sem zadovoljen z obema publikacijama. Bil sem na obisku v rojstni domovini 1960. in 1965. leta in ugotovil, da je vsak dan lepša. Če bom zdrav, pridem spet drugo leto.

Louis Raunikar iz Wayna, ZDA

Veseli smo vaše pohvale, dragi, zvesti bralec Louis in upamo, da boste z Rodno grudo in Koledarjem tudi vnaprej zadovoljni. Predvsem pa vam želimo zdravja in se veselimo svidenja v prihodnjem letu!

Tam je moj rojstni kraj

Posiljam vam dvajset mark za naročnino in ne zamerite, če sem poznen. Lepo se zahvaljujem za redno pošiljanje RODNE GRUDE in rad bi, če bi objavili kaj iz moje okolice Ptuj, o krajih proti gradu Borl.

Tam je moj rojstni kraj,
tam smo nekoč prepevali
in se igrali,
ob bistri reki Dravi.
V jeseni pa po haloških goricah
sladko grozdje brali.
To so spomini mladih let,
tam zame je najlepši svet.

Martin Vrbančič iz Düsseldorfa, Nemčija

Gotovo vam je vaša pesem, zdaj, ko je natisnjena, še bolj všeč in morda vas bo spodbudila, da boste napisali še katero. O Ptuj in okolici smo že večkrat pisali in bomo še. Ob prvi priložnosti bomo objavili tudi kakšno lepo fotografijo.

Želim si slovenskega čtiva

Najprej vsem lep pozdrav. Sem mlad Slovenec, doma s Koroške, zdaj pa živim v Kanadi. Željan sem domovine, želim si slovenskega čtiva, zato naročam RODNO GRUDO in pošiljam naročnino. Kar je več, naj bo za poštno stroške. Sporočite mi, kako lahko naročim še druge slovenske knjige.

Ivan Petrič iz Windsora, Kanada

Pozdravov mladih Slovencev iz daljnih dežel smo še posebej veseli. Veseli smo vaše želje po slovenski besedi in če želite naročiti še druge slovenske knjige, nam kar sporočite. V Rodni grudi boste večkrat našli obvestila o izidu novih slovenskih knjig. Upamo, da boste z njihovo pomočjo lahko izbrali marsikatero knjigo, ki vam bo všeč.

Žal, so mi oči opešale

Pošiljam vam naročnino za RODNO GRUDO za letošnje leto. Z novim letom pa jo prenehajte pošiljati. Žal, so mi opešale oči in težko berem. Sicer pa sem že na poti v osemdeseto leto. Ko mislim nazaj, kako smo navadno delali po cele noči ob petrolejki, ni čudno, da mi vid slabi. Pozdravite, prosim, Jožeta Zupančiča iz Litije. Všeč mi je njegovo pisanje. Naj kdaj stopi malo še čez Gorjance in pogleda v našo staro Belo krajino. Tam so ljudje dovezetni za učenje.

Martin Judnich iz Fontane, ZDA

Razžalostilo nas je vaše sporočilo, da z novim letom odpovedujete Rodno grudo, ker so vam opešale oči. Najbrž boste pogrešali novice iz domačih krajev. Ali nimate v soseščini nikogar, ki bi vam Rodno grudo vsak mesec prebral? Jože Zupančič se vam za pozdrave in pohvalo lepo zahvaljuje. Ob priložnosti bo obiskal Belo krajino in kaj lepega napisal o tamkajšnjih krajih in ljudeh.

Manjka mi več domačih besed

Prosim vas za slovensko literaturo. Razumeli boste, da človeka vleče v domači kraj in da vam pogreša vse tisto, kar je tam zapustil: ljudi, govorico, običaje in dobro domače preprosto življenje. Materialne dobrine niso dovolj za človekovo zadovoljstvo in tega zaman iščemo povsod. Cutim, da mi manjka domačih besed in stikov z rojstno domovino. Zanima me vse, kar se dogaja doma in želim s časom naprej ob naših ljudeh. Pišite mi. Lepo pozdravljeni!

Stane Ferjuc iz Westminster, Kanada

Dragi Stane! Razumemo vaše domotožje in hrepenenje po domačih krajih in ljudeh in po domači besedi.

Človek je čudno bitje. Dokler živi v domovini, mu marsikaj ni všeč in želi si v tuji svet, ki je od daleč videti tako lep in vabljiv. Ko pa se odloči in odide v tujino ter si od blizu ogleda ta tuji svet, spozna, da ni vse tako svetlo in idealno, kot si je bil predstavljal. Včasih je razočaran, včasih osamljen, in zmerom znova mu vstaja v spominu misel na domovino in hrepenenje po preprostem, domačem življenju. Kadar boste željni domače besede, pišite nam! Radi vam bomo pomagali in vam odgovorili na vsako vaše pismo ter vam poslali slovensko literaturo. Sporočite le, kaj si želite. Upamo, da boste v Rodni grudi in Koledarju našli marsikaj lepega in zanimivega.

Rodna gruda mi veliko pomeni

Pošiljam vam letno naročnino za RODNO GRUDO in svoj novi naslov. Hvaležen sem vam, ker nam redno pošiljate revijo tudi, če malo zakasnim s plačilom. RODNA GRUDA nam v tujini veliko pomeni. Tako nam je kot, da z njo pride košček domovine in vsi v družini jo težko pričakujemo vsak mesec. Prejmite vsi, ki delate pri RODNI GRUDI, srčne pozdrave iz Kanade.

Peter Kovacich, Kanada

Tudi otroci gledajo slike iz domovine staršev

Vaš list zelo radi prebiramo. Tudi otroci gledajo slike iz domovine svojih staršev. Stirinajstletni sin Boris tudi rad bere, posebno mu je všeč pravljica o Martinu Krpanu. Vaša revija prinaša res veliko slik iz lepe Slovenije, pogrešam le še več slik iz moje rodne Bele krajine, vesel pa sem fotografij narodih noš.

Marija Jankovič iz Parsona, Kanada

Vam in vašim otrokom lep pozdrav! Veseli nas, da tudi otroci gledajo in prebirajo Rodno grudo. Spodbudite jih, naj nam pišejo, kako jim je všeč njim namenjena stran »Otroci berite« in kakšne zgodbe najrajši prebirajo.

Rada čitam novice o domačih izseljencih

Pošiljam vam naročnino za RODNO GRUDO. Zelo rada čitam ta naš list, rada čitam novice in zanimivosti iz življenja naših izseljencev. Tudi domače novice so mi vedno zelo všeč.

Terezija Es — Branc iz Eisdena, Belgija

Hitro pripravljeno in okusno

Ker nas vse po vrsti preganja časovna stiska, smo vam danes izbrali nekaj receptov za hitro pripravo jedi.

Minutno meso: Za štiri osebe potrebujemo 40 dkg telečjega mesa, štiri žlice olja, pol čebule, sol, poper, malo vode ali juhe, zelen peteršilj. Telečje meso zrežemo na majhne koščke. Na olju prepražimo seseklano čebulo, dodamo zrezano meso in ga hitro prepražimo, osolimo, popramo, zalijemo in pokritega dušimo do mehkega. Pred serviranjem potresemo s seseklanim zelenim peteršiljem.

Zraven lahko postrežete krompirjeve žgance ali testenine in solato.

Krompirjevi žganci: 1 kg krompirja, 1/4 kg bele moke, zabela. Krompir olupimo, zrežemo na kose in skuhamo v slanem kropu, ki naj ga bo toliko več, da lahko čez dobre četrt ure dosujemo še presejano moko. Kuhamo pokrito pol ure. Žgančevko odcedimo, po potrebi jo pri mešanju žgancev ponovno dolijemo, da dobimo pravo gostoto. Žgance zabelimo in nadrobimo z vilicami v skledo. Serviramo jih takoj, ko so kuhani in so dobra priloga k mesnim omakam, h golažu, kisli repi ali zelju.

Krompir s sirom: 1 kg krompirja skuhamo, olupimo in zrežemo na listke. V kozico ali pekač vlijemo malo olja in nanj polovico krompirja. Polijemo ga s polivko, nato dodamo še drugo polovico krompirja in polijemo z oljem in ostankom polivke. Postavimo v peč, da lepo zarumeni. Polivka: Jajce vmešamo s smetano in naribanim sirom. Solimo toliko, da s polivko presolimo tudi krompir.

Sirova jajčna jed: V jensko posodo ubijemo jajca, jih solimo, popramo in dobro raztepemo. Dodamo košček surovega masla in nekaj naribanega sira. Premešamo in postavimo na ploščo, da se jed zgosti. Ostati mora mehka in sočna. Ponudimo jo s solato in kruhom.

Kmečki vlivanci: 5 dkg suhe slanine, 5 dkg čebule, 1/4 kg krompirja, sesekljan peteršilj, sol, poper, tri jajca.

Na kocke zrezano slanino segrejemo in najprej zarumenimo na rezine zrezano čebulo, dodamo na kocke zrezan, kuhan krompir, sesekljan peteršilj in prepražimo. Polijemo z razžvrkljanimi jajci. Solimo in popramo. Ko jajca zakrknajo, prepognemo čez pol in serviramo.

Ocvrte kruhove rezine: Tanke bele kruhove rezine namočimo v mleku (ali vinu), pomočimo vsako posebej v raztepeno jajce in ocvremo v masti ali olju.

Nekaj nasvetov

Potenje rok in nog

Res neprijetna nadloga! — Okopajte si roke in noge vsak večer v prekuhanem ruskem čaju, pa boste potenje omilili in pregnali neprijetni duh.

Da boste dobro izcedili limonin sok, položite limono pred uporabo za nekaj trenutkov v toplo vodo. Po tem jo boste lahko temeljito izželi.

V času, ko dozori mlada zelenjava in je treba vsak dan lupiti novi krompir in sekljati čebulo, koža na rokah zelo počrni. Najpreprostejše sredstvo za nego rok v tem času je skuhan, še vroč krompir, ki ga morate s prsti zdrobiti in si s čim bolj vročim natreti roke. S takim krompirjem si boste obelili roke, koristil pa vam bo tudi za nego kože.

Če težko prenašate vročino, namočite komolce večkrat na dan v mrzlo vodo. Ali pa nekajkrat izmenoma okopajte noge najprej v mrzli in nato v topli vodi.

S prvimi toplimi dnevi se pojavijo bolečine v nogah. Utrujenost in bolečine boste pregnali učinkovito in enostavno z namakanjem nog v slani vodi. V posodo mlačne ali hladne vode vsujete tri do štiri pesti kuhinjske soli. V tej vodi nekaj časa namakajte noge in kmalu boste občutili veliko olajšanje.

VPRAŠANJA ODGOVORI

Urejevanje pravnih zadev

Leta 1964 sem posodil motorno kolo D. J. za 4 dni. Nazaj mi je pripeljal pokvarjenega, ker je imel prometno nesrečo. Kasneje sem iztožil povrnitev škode v znesku 50.000 starih din. Dolžnik pa mi je plačal samo 15.000 starih din, medtem ko ostanka od njega nisem mogel izterjati, ker je začel menjavati službe in se je plačilu na razne načine izmikal. Če bi bil doma, bi že nekako uredil, toda že skoraj leto dni sem na Švedskem in bi vas prosil, če mi pri tem pomagate. Zahtevajte tudi povrnitev stroškov za advokata in obresti od 15. maja 1965.

F. I. Nybro, Švedska

Pravnih zadev naša Matica ne rešuje, lahko pa vam posredujemo naslov kakega advokata v Ljubljani.

Iz vašega odgovora sklepamo, da je tožba rešena v vaš prid. Treba bi bilo napraviti prepoved na plačo ali vložiti izvršilni predlog na sodišču. To lahko za vas napravi pooblaščen oseba v Jugoslaviji, če ne morete zlepa pripraviti dolžnika, da vam povrne še preostalo vsoto. Pooblastilo, overjeno od našega diplomatsko-konzularnega predstavništva, lahko pošljete osebi, ki ji zaupate, in ki bi vas znala zastopati pri izterjatvi. Če nimate tu znanca, ki bi to opravil za vas, potem je najbolje, če poverite zadevo advokatu, ki ga že omenjate v svojem pismu.

Rad bi obiskal hčerki

Kot veste, vsak izseljenec rad obiše svoj domači kraj in svoje drage. Tudi jaz prihajam domov predvsem, da vidim svoji dve hčerkici. Moja razvezana žena pa mi ne dovoli vstopiti v stanovanje, niti ne dovoli hčerkama, da bi šli z menoj na sprehod, marveč se moram z deklicama pogovarjati vpriču nje na hodniku.

Ker sem v skrbeh, če bom lahko vzel hčerki s seboj za mesec dni na počitnice, ko bom na obisku v domovini, vas prosim za nasvet, kaj naj storim. Razvezal sem se leta 1960 sporazumno in sodišče mi je odmerilo dajatev za preživnino v znesku 5000 starih din za dva otroka, ki nosita moje ime. Po sodbi imam pravico preživeti v šolskih počitnicah mesec dni skupaj z otroki.

Priznam, da prispevek, ki ga dajem za vzdrževanje otrok, res ni velik, toda samo v zadnjih dveh letih sem jima dal daril v vrednosti prek 200.000 starih din.

Kolikor mi ne morete vi pomagati, prosim vsaj za pojasnilo, na kak način lahko uveljavim pravico, ki mi je prisojena.

M. Ž. Pariz, Francija

Vaš problem je tak, da ga ni mogoče rešiti s kakim nasvetom, ki bi vam ga sicer prav radi dali. V podobnih zadevah je najbolje, če se stranki sporazumeta med seboj na lep način. Če to ne gre, potem vam lahko pomaga do vaših pravic oddelek za socialno varstvo v občini, v kateri živita vaši hčerki, na podlagi odločbe, ki vam te pravice priznava.

Verjamemo, da je težko dobiti stike z otroki, ki so še mladoletni, če temu nasprotuje zakonec, kateremu so prisojeni, čeprav otroci ne bi smeli čutiti posledic nerazumevanja med svojimi razvezanimi starši. Verjetno pa vam vaša bivša žena nasprotuje

zaradi tega, ker se v njej nabira slaba volja zaradi nizke preživnine in, ker ima težave s preživljanjem. Mogoče bi se ti odnosi popravili, če bi vi pokazali razumevanje za te težave in prostovoljno zvišali mesečni prispevek za vaši hčerkici. V orientacijo vam povemo, da znaša pri nas preživnina za enega otroka danes najmanj 10.000 starih din, če pa je oče dobro situiran, pa tudi do 20.000 starih din.

Carina za pohoštvo

V Zahodno Nemčijo sem odšel leta 1962. Tudi žena in otrok sta že tri leta pri meni. Ker smo v začetku mislili, da bomo tu ostali, smo si nabavili pohoštvo v vrednosti 6000 DM. Sedaj, ko živimo tu že peto leto, smo se premislili in bi se prihodnje leto radi vrnil nazaj v svojo domovino, kjer je pač najlepše. Prosim vas za sporočilo, koliko bi morali plačati carine in prometnega davka od pohoštva, katerega vrednost sem že omenil.

H. J. Rehlingen, Nemčija

Na upravi carin smo zvedeli, da je carinska stopnja na leseno pohoštvo 20 %, 12 % pa je prometnega davka. Vrednost pohoštva ni odvisna od cene, za katero ste pohoštvo v Nemčiji kupili, marveč se računa po cenah na našem trgu in od te vrednosti se izračuna odstotek za carino, od skupnega zneska pa še prometni davek. Mnenja smo, da se ne splača uvažati pohoštva, vi pa to še sami preudarite upoštevajoč, da boste imeli tudi precejšnje stroške s prevozom pohoštva.

Ali lahko pridemo na obisk?

Sem kanadska državljanka, žena Jugoslovana, in že dolgo gojim željo, da bi z družino obiskala domovino svojega moža in da bi moji trije otroci spoznali svoje starše v Jugoslaviji. Toda moj mož misli, da je to nemogoče. Jugoslovansko mejo je namreč prekršil ilegalno pred petnajstimi leti in to v času, ko je bil na dopustu med odsluženjem vojaškega roka. Zdaj misli, da bi ga lahko aretirali, če bi prišel na obisk v Jugoslavijo in da bi imeli zaradi tega vsi skupaj neprijetnosti. Prosim vas, odgovorite mi zanesljivo, če je kaj možnosti, da se nam izpolni ta dolgoletna želja po obisku v Jugoslaviji, ali je bolje, da ne pridemo na obisk.

A. S. Walleyfield, Kanada

Da bi vam lahko točno odgovorili, smo prosili za informacijo na pristojnem mestu in dobili tole pojasnilo:

»V smislu zakona o amnestiji, objavljenega v Uradnem listu SFRJ št. 12/1962 in pojasnil Generalnega štaba JLA št. 943 z dne 1. 10. 1962 ter zakonskih določil zakona o narodni obrambi ni ovir za vrnitev vojaškega obveznika, ki je na isti ali podoben način zapustil ozemlje naše domovine.

Kolikor je prizadeti starejši od 27 let, se lahko za stalno povrne v domovino in ne bo poklican na odsluženje vojaškega roka. Koriščenje dopusta v Jugoslaviji je v vsakem primeru možno brez kakršnihkoli posledic.«

Upamo, da ste s tem pojasnilom zadovoljni in da boste s svojo družino že letos obiskali Jugoslavijo, kjer vam želimo mnogo zadovoljstva in prijetnega razpoloženja.

Izdajanje listin državljanom v tujini

Neprestano nam rojaki pismeno in ustno izražajo svoje želje: objavite sliko mojega rojstnega kraja, kraja iz moje mladosti, kraja, kjer sem preživel veliko srečnih dni. Vedno skušamo ugoditi čimveč željam, čeprav vemo, da je vsem nemogoče ustreči naenkrat. Prej ali slej pa pridete vsi na vrsto, vaše želje so nam vodilo pri delu. Danes objavljamo po vaših željah fotografijo Novega mesta, dolenske metropole. Mesto ob zeleni Krki, ki ga je opeval pesnik Dragotin Kette, kjer je živel pisatelj Janez Trdina in tu ustvarjal svoje slovite »Bajke in povesti o Gorjancih«, mesto, kjer so danes nove moderne tovarne: tovarna ravnega stekla, tovarna avtomobilov, tekstilna tovarna idr.

V zadnjih letih je močno naraslo število naših državljanov, ki so zaposleni v inozemstvu. Zaradi ureditve vprašanj iz delovnega razmerja in osebnega statusa (državljanstva, dovoljenja za bivanje, sklenitve zakonske zveze itd.) se le-ti vse pogosteje obračajo na pristojne organe v naši državi in prosijo za različne listine in podatke. Prav gotovo si obe strani želita, da bi bil postopek v zvezi s posredovanjem listin čim krajši in brez pomanjkljivosti. Zato je Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS v soglasju z Uradom za zunanje zadeve IS skupščine SRS izdelal navodilo za pravno pomoč našim izseljencem, ki so naši ali tuji državljanji, pri izdaji listin ali podatkov v Jugoslaviji. Navodilo med drugim predvideva, da stranka lahko zaprosi za listino ali podatke po redni diplomatski poti, ali pa prek sorodnikov in znancev, ki živijo v Jugoslaviji, pa tudi po zastopniku ali pooblaščenцу (odvetniku).

Po dosedaj sklenjenih mednarodnih pogodbah listin ni treba legalizirati za naslednje države: Avstrijo, Italijo, Belgijo, Grčijo in za vse vzhodnoevropske države. Konvencijo o ukinitvi legalizacije tujih javnih listin so ratificirale tudi Jugoslavija, Francija, Velika Britanija, Holandija, Lichtenstein in ZR Nemčija, vendar v praksi opažamo, da omenjene države zahtevajo overjene listine. Nasprotno pa nekatere druge države, ki te konvencije niso podpisale, ne zahtevajo dosledno legalizacije tujih javnih listin, med njimi zlasti Švica. Dosledno pa je treba listine legalizirati za vse ameriške države, za vse ostale države pa le, če je v zahtevku izrecno zahtevana legalizacija listin. Nekatere države zahtevajo legalizacijo listin le od občinskega sodišča, nekatere pa poleg tega še od Republiškega sekretariata za pravosodje.

Tiskovni sklad

Mary Videgar 1 \$, Frank Ermenc 1 \$, Frank Vadnal 1 \$, Frances Vider 1 \$, Fany Stroj 2 \$, John Sitar 1 \$, Maria Verčič 1 \$, Mary Jellar 1 \$, Ana Zelenc 1 \$, Joseph Svete 2 \$, Mary Spik 1 \$, Frances Vidmar 4 \$, Andrew Bergant 1 \$, John Zaubi 1 \$, Frances Rosemberger 5 \$, Mr. mrs. Tomšič 5 \$, Josephine Gerlica 1 \$, Tony Kranjc 1 \$, Frances Videgar 5 \$, Augusta Slejko 8 \$, Louis Smith 2 \$, Jožko Jerkič 1 \$, Marie Rebek 1 \$, Antonia Pirnat 1 \$, Albina Novak 2 \$, Mary Kink 1 \$, Vlado Jesenko 5 can. \$, John Luzar 1 can. \$, Janez Kramar 4 can. \$, Pepca Matjašič 1 can. \$, Mary Perushek 1 can. \$, Janez Drčar 2 can. \$, John Divjak 2 can. \$, Ludvig A. Stegu 5,90 can. \$, Franc Dešman 100 bfr, Ivan Stumpfl 38 bfr, Marija Zakoje 3 DM, Ernest Jamšek 3 DM, Max Sadovnik 3 DM, Alojz Prilesnik 8 DM, Jože Bah 20 DM, Milan Marcijan 3 DM, Leopold Magušar 15 NF, Vincent Pesec 2 NF, Stanko Korošec 5 KRS, Jože Jakš 3 švicarske fr., Marija Černigoj 3 DM, Jože Drogenič 37,50 ND, Jean Filipič 30 ND, France Kosmač 4,40 ND, John Novak 2,50 ND, Marica Čufer 2,50 ND, Adam 13 ND, Edvard Lenič 5 ND, Frank Mele 40 ND, Alojz Slapar 2,50 ND, Janez Hren 11,25 ND, Iva Zakošek 3 ND, Jenie Smith 30 ND, Jennie Fatur 27,50 ND, Rose Merlak 5,50 ND, Štefan Šain 10 ND, darilo matici od društev Triglav, Barbara, Metz in Aumetz 245 NF in 91 starih frankov, darilo matici od društva Triglav 15 NF, Avgust Kolander 50 \$, Anna Sterle 5 \$, Mary Lenarčič 1 \$, Helena Majer 3 \$, Frank Urbas 5 \$, Louis Smith 1 \$, Paul Barbuse 5 \$, John Luzar 2 can. \$, Jakob Zalar 2 can. \$, Amalija Poje 5 can. \$, Marija Huber 0,40 can. \$, Ivanka Janežič 75 bfr, Frank Čebin 1 DM, Martin Kink 8 DM, Martin Racman 3 DM, Anna Delacrouix 10 NF, Alois Moltara 5 NF, Justi Selak 5 NF, Anton Fajfar 5 NF, Jože Martinčič 50 NF, Štefan Šain 10 ND, Rose Merlak 5,50 ND, darilo matici društvo Triglav in Barbara, Metz in Aumetz 11 ND, Jože Smerajc 10 ND, Kamin 10 ND, Frances Kobilica 12,50 ND, Viktor Moltara 20 ND, Pepca Pečnik 12,50 ND, Angela Šiškovič 1 \$, Katica Jurman 5 \$.

Iskrena hvala!

Ciril Kosmač zavzema pomembno mesto v sodobni slovenski književnosti. Med drugim je napisal tudi zbirko novel Sreča in kruh, 1946, ki je bila izreden uspeh. Objavljamo odlomek iz novele Sreča, ki je objavljena v tej zbirki.

Ciril Kosmač occupies a prominent position in modern Slovene literature. He wrote a collection of stories, Bread and Happiness, published in 1946, which has been an outstanding success. The fragment of one of this stories from this collection is published here.

The Encounter

BY MATEJ BOR

In the dusk of an autumn day
Stranger guests came to intrude
On the peace of the sombre wood
Where you lay.

Under the moss we found
All that might yet remain
From the time you here had lain
Beneath the ground,

All that the scrabbling claws
Of foxes had left behind
When they dragged you through snow and wind
In hungry jaws.

Here on the heathery ground
I laid your skull and gazed
Long on its fragments, dazed,
Without a sound.

No brilliant glance is there,
No witching smile I see —
Two grisly voids at me
Lifelessly stare.

No, this is none of you,
But here within my breast
Your shining eyes outlast
All death can do.

Here in your womanly grace
When the howling night-wind blows
I feel you clasping me close
In lithe embrace.

When I stumble without a guide
In my restless spirit's maze
You are here as in youthful days
At my side.

Nothing of you here I see:
From these voids stares a lie;
Earth, take back what must die —
Memory leave with me.

Come, come to-night, my dear,
Come in the moon's bright hour,
Summoned by memory's power —
Your love waits here.

Translated by Alasdair MacKinnon
From the book »Slovene poets of to-day«.

Sreča

Ciril Kosmač

Kolikor se spominjam, se v naši vasi niso nikdar prida ukvarjali s srečo. Če so hrepeneli po njej, so hrepeneli skrivaj, javno in glasno o tem niso govorili. Še besedo sreča so po navadi uporabljali samo v nesreči. Kadar je komu pogorel hlev, so skoraj vselej rekli: »Pravzaprav je imel še srečo. Lahko bi mu bila zgorela tudi hiša, saj je bilo vetrno.« Če je kdo tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo, so ga tolažili in modro dodajali: »Saj je imel še srečo. Lahko bi bil padel na glavo in si zlomil tilnik; priletel bi bil na sence in pri priči izdihnil.«

Te vrste sreča je kaj pogosto zahajala v našo vas in z odprto roko delila svoje darove. Mene je prvič doletela, ko sem bil star kakih sedem let. Na naši kašči je bilo šest kolovratov še iz tistih sivih dni, ko je živela in predla mati mojega očeta. Vsako nedeljo smo se otroci iz sosesčine zbrali, šli na kaščo in se razrasli v Garibaldije, Lavdone, Radeckije in druge generale, ki smo jih poznali iz pripovedovanja starega očeta in iz prelepe knjige »Naš cesar«, ki jo je napisal c. kr. učitelj Jožef Apih. Tam smo uprizarjali velike bitke. Mahali smo s sabljami, ki jih je bilo tiste čase kakor fizičarovih raketelj na vratovih njih, in vrteli kolovrate, ki so bili naši topovi. V eni teh bitk sta se v višku sovražnosti dva topa preveč približala, zadela sta drug ob drugega, in stari, črvivi kolesi sta se raztreščili. Kos oboda mi je z vso silo priletel v čelo, da mi je desno oko na mah zakrila velika podplutba. Zakričal sem in planil po stopnicah. Pritekla je mama, in ko je videla razdejanje in kri na mojem obrazu, prestrašeno kriknila. Pograbila me je in odvedla k žlebu, kjer mi je skrbno izprala obraz. Potem je z velikim strahom počasi dvignila otekline, ki mi je visela čez oko. Ko je videla, da je oko zdravo, je sklenila roke, pogledala proti nebu in veselo kliknila:

»Bog in sveta Lucija, kakšna sreča, lahko bi bil pri priči oslepel.«

Prišle so sosede, opletale z rokami in jezikom ter dokazovale, da me je res doletela velika sreča. Vse popoldne sem ležal za hlevom pod grmom zelenike, tiščal na otekline renčelico in razmišljal o sreči, ki me je še čakala; zvečer sem bil tepen, »da ne bom več po nemarnem skušal božje previdnosti«. Drugi dan je mama pekla kruh, in ko je belila peč, so v njej zgoreli vsi stari kolovrati — vsi naši topovi.

Kake druge vrste sreča pa je le redko zašla k nam. Zdi se mi, da je naši ljudje niti poznali niso — in je še vprašanje, če so sploh vedeli zanjo. O srčnih zadevah niso mlatili prazne slame; napili so se žganja, preklinjali in se zjokali ali pa so se znesli nad sovražnikom. Če pa je kdo le preveč klavrno usmajal po cestah in po polju ter žalostno stokal nad bolečinami srca in podobnimi težavami, so se mu nasmehnili, zamahnili z roko in dejali:

»Potrpi in nikar si tako ne ženi k srcu. Prej ali slej bo že tudi tebe doletela sreča...«

Luck

by Ciril Kosmač

As far as I can remember, the people in our village never concerned themselves much with the question of luck. If they longed for it, they did so secretly, and they did not mention it aloud. Even the word luck was used only in connection with bad luck. If someone's barn burned down, the neighbours would say »He really had luck. It was so windy his house might have been burned to the ground.« If someone fell and broke a leg, his friend consoled him and added sagely: »He was lucky. He might have fallen on his head and broken his neck or cracked his skull. Then he would have been killed on the spot.«

Luck of this kind visited our village often, and distributed her gifts with both hands. I was about seven years old when I experienced this kind of luck for the first time. There were six spinning-wheels in our attic, left over from the by-gone days when grandmother was alive and used to spin. Every Sunday the children from the neighbourhood gathered together, climbed up to the attic and played soldiers there. We were little Garibaldis, Lavdons, Radetskys and other generals we had learned about from our grandfather's tales and from the book, »Our Emperor«, written by the old Empire teacher, Josip Apih. We fought great battles, waving our swords which somehow resembled pea-stakes to be seen along the edges of the meadows, and spinning the old wheels — our cannon. In one such battle, two of the cannons came to close together and struck one another, and the old worm-eaten wheels chattered. A piece of one hit me on the forehead and my right eye was adorned with a bloody gash. I began to howl and raced to the stairs. My mother ran to us, and when she saw the mess and the blood on my face, she screamed in terror. She grabbed and led me to the top where she carefully washed my face. Fearfully and cautiously, she lifted the buried skin hanging over my eye. When she saw the eye itself had not been damaged, she clasped her hands, looked heavenward and cried thankfully, »Thank God, and Saint Lucia, he might have been blinded!«

The neighbours came over, wringing their hands and wagging their tongues, and tried to prove to me how lucky I had been. All afternoon I lay at the back of the burn, underneath the boxwood tree, pressing a compress to the swelling and thinking about the luck still waiting for me. In the evening it came — I was given a sound trashing »to teach me not tempt Providence unnecessarily again«. The next day my mother lit the stove to bake bread and when the fire was blazing, all our cannon — the spinningwheels went up in flames.

Luck of any other kind rarely came to us. I do not believe that our people ever knew or heard about the other kind. They did not waste their time talking about luck in love: they got drunk on brandy and cursed, wept, or took it out on their enemies. If someone started wondering gloomily about the streets and fields, sighing unhappily because of the tortures of love or someone similar misfortune, the people laughed at him, waved their hands, and said: »Be patient and don't take it too much to heart. Sooner or later luck will come to you too...«

Tri humoreske Žarka Petana

Zamenjava

V časopisu sem bral tale oglas:

POZOR! Svojo staro ženo lahko zamenjate pri nas za novo. V zalogi imamo žene za sleherni okus. Cene zmerne! V ceno vračunamo tudi vrednost stare žene. Ne zamudite te edinstvene priložnosti.

Agencija za promet z ženskami »KSANTIPA«.

Kajpada takšne priložnosti res ni kazalo zamuditi. Pri priči sem jo mahnil v agencijo. Nisem prišel takoj na vrsto, ker so omenjeni oglas prebrali vsi poročeni možje v mestu. V dolgi kači sem čakal s svojim sošolcem Maksom. Njegove soproge sicer nisem poznal, a sodeč po navdušenju, s katerim je govoril o humani dejavnosti agencije »Ksantipa«, se mu v zakonu ni godilo dosti bolje kot meni.

Procedura zamenjave je bila zelo preprosta. Odgovoriti sem moral na nekaj vprašanj, potem pa sem povedal svoje želje. Vse drugo so opravili uslužbenci agencije.

»Kakšna je vaša sedanja žena? Debela ali suha, majhna ali velika?«

»Majhna in debela.«

»Svetlolaska ali temnolaska?«

»Svetlolaska.«

»Ima ovalen ali podolgovat obraz?«

»Ovalen kot polna luna.«

»Svetle ali temne oči?«

»Potuhnjene.«

»Vprašal sem vas za barvo oči.«

»Svetle.«

»Pa nos?«

»Tudi nos ima.«

»Kratek ali dolg, ukrivljen ali zavihan navzgor, ploščat ali koničast?«

»Kratek in ploščat, ampak mislim, da se ji bo zdaj podaljšal.«

»In kakšno ženo želite?«

»Veliko, suho, temnolasko, s temnimi očmi in podolgovatim obrazom. Skratka, mora biti pravo nasprotje moje sedanje žene. Kar zadeva nos, nimam posebnih želja.«

Dobil sem prav takšno. Pozneje sem dognal, da je to prejšnja Maksova žena. Sicer pa se tudi Maks pri zamenjavi ni bolje odrežal. Podtaknili so mu mojo prejšnjo ženo.

Agencija »Ksantipe« je šla v konkurs, preden se mi je posrečilo zamenjati Maksovo ženo.

Pasje sanje

Sanjalo se mi je, da sem postal pes. Bil je to čudovit sen! Tekal sem po cesti in vohal za svojim sovražniki. Če sem katera izsledil, sem se pri priči zakadil vanj in ga oklal. Ne morete si predstavljati, kako pes uživa, kadar koga ugrizne. Skoraj tako kot človek.

V sanjah sem postal dober prijatelj vseh mestnih mesarjev. Ne da bi jih za to posebej prosil, so mi vedno v rezku zavili še kup kosti, ki pa jih niso prav nič dražje računali kakor meso, čeprav bi to lahko storili.

Kot pes sem slednjič dobil celo svojo hišo. Bila je to sicer majhna hiša, tako rekoč hišica, vendar za psa ravno pravšnja. Podnajemnikov, bolh in uši, sem se znebil vsako soboto sproti, in to brez zapletene sodne odpovedi; kar podavil sem jih.

Poprej se mi ni nikoli primerilo, da bi me lepa ženska ogorčila na cesti ali celo pobožala. V pasjih sanjah so me lepotice ustavljale na vsakem koraku in me božale po hrbtu, za uhlji, po trebuhu — in to samo zato, ker sem bil pes.

Zraven tega mi ni bilo treba ugibati, če sem na pravi liniji. Moj gospodar me je peljal na vrvici in jaz sem varno stopal za njim. Sleherno nevarnost sem že od daleč zavohal in po potrebi zalajal in stisnil rep med noge.

Seveda sem sanjal, da sem plemenit, čistokrven pes. Ne da bi napravil en sam izpit, so mi že ob rojstvu podelili diplomu, v kateri so bili navedeni vsi moji predniki devet pokolenj nazaj. Na neki mednarodni razstavi psov so me odlikovali z zlato medaljo. Dajte roko na srce in povejte po resnici, sem smel kot človek upati na tako visoko priznanje?

Če me je kdo ozmerjal, da sem pes, se nisem prav nič razburjal, ker sem vedel, da je to čista resnica. Za psa je najbolj žaljiva zamerka, če mu rečeš, da je človek. Toda nihče ne zmerja psa s človekom, marveč ravno narobe.

Ampak tudi kot pes sem imel določene težave. Nekaterih lokalov nisem smel obiskovati, ker je bil tamkaj psom vstop prepovedan. A tako sem se vsaj odvadil pijančevanja.

O, kako lepo je biti pes! Žena me tisto jutro po noči, ko sem sanjal, da sem postal pes, ni in ni mogla spraviti iz postelje. Kar naprej sem renčal. Navsezadnje me je odgrnila. Zalajal sem in ji zasadil zobe v bedro. Zaradi tega se je ločila od mene in me povrhru tožila, da sem jo hudo poškodoval. Kot pes bi se gotovo izmazal, tako pa mi ne uide nekaj mesecev zapora.

Recite, kar hočete, človeško življenje je res pasje!

Najdenček

Navsezgodaj zjutraj sem našel pred vrati sobe zraven steklenice mladega dojenčka, zavitega v plenice. Živega, kajpada. Ko sem se ga dotaknil, je na ves glas zavekal. Nataknil sem si naočnike ter si ga natančno ogledal. Bil mi je zelo podoben. Nos je imel sredi obraza, ki je bil prav tako ovalen kot moj. Očke je imel igrive in, moj bog, sivkasto zeleno rjave. Na las iste kot jaz. Tudi plešast je bil. Zgrozil sem se. Ni bilo nobenega dvoma. Otrok je moj. Ampak katera je mati? Neža, Micika ali morda Marija? Takle otročiček se ne rodi čez noč. Z Nežo sediva vsak dan že več kot dve leti skupaj v službi. In ves ta čas nisem ničesar opazil. Ne, njen ne bo. Kaj pa Micka? Tudi ona ne pride v poštev.

Pred štirimi meseci je rodila dvojčke. Torej ostane samo Marija. Kajpada, gotovo bo Marija.

Vzel sem otročiča pod pazduho kot štruco, se odtihotapil po stopnicah in jo mahnil k Mariji na stanovanje. Odprla mi je vrata še vsa razkuštrana in zaspana.

»Ljubica!« Objel sem jo. »Oprosti, nisem vedel. Nisem si mogel misliti. Takoj se bova poročila. Malček ti je tako podoben. Kot bi bil izrezan.«

Marija je bila tako zbegana, da sploh ni prišla do sape.

»Kdo pa je, Marija?« je vprašal grlen glas iz stanovanja.

»Osel,« je siknila potih, na glas pa je odgovorila: »Berač,« in mi pred nosom zaloputnila vrata.

Torej otrok vendarle ni bil Marijin. Vse možnosti sem izčrpal. Se pravi, da otrok ni moj, čeprav mi je tako podoben. Igra narave.

Odnesel sem kričaća na urad za najdene predmete. Pred okencem se je gnetla množica ljudi. Ko sem slednjič prišel na vrsto, me je vprašala uradnica:

»Kaj ste izgubili?«

»Ničesar nisem izgubil, tovarišica.«

»Zakaj pa ste potemtakem sploh prišli sem, če niste ničesar izgubili?«

»Našel sem.«

»Najdeni predmeti se oddajo pri naslednjem okencu,« me je poučila.

Tam ni bilo nobene stranke, tako da sem prišel takoj na vrsto. Uradnik me je vprašal:

»Kaj ste našli?«

»Otroka. Zelo ljubkega otročička.«

Uradnik me je debelo pogledal. »Živega?«

»Zelo. Kot živo srebro.«

»Ima kakšna posebna znamenja?«

»Ja, moker je, čeprav zunaj ne dežuje.«

»Ne norčujte se, tovariš! Sicer pa najdenih otrok ne sprejemamo. Kam bi pa prišli. Dandanes se jih preveč zgubi.«

»Kam naj se obrnem?«

»To boste sami najbolje vedeli, tovariš.« Zadnjo besedo je falot škodoželjno zategnil, češ, saj se poznavata, ali ne?

Docela obupan sem se vrnil domov. Pred hišo je bila zbrana okrog mlekarice gruča ljudi.

»Samo v tretje nadstropje sem nesla mleko,« je hlipala. »Ko sem prišla nazaj, otroka že ni bilo več. Izginil je kot kafra. Gotovo so ga ugrabili gangsterji.«

»Ste poročeni?« sem previdno vprašal mlekarico in skrtil otroka za hrbet.

»Seveda, kaj pa mislite!«

»Torej imate moža?«

»Imam.«

Oddahnil sem se in ji vrnil otroka. Za vsak primer pa sem odpovedal mleko. Človek nikoli ne ve, kaj vse se mu lahko pripeti. Na svetu so tudi neporočene mlekarice.

OSEMINDVAJSETA VAJA

TWENTY-EIGHTH LESSON

EJERCICIO VIGÉSIMO OCTAVO

Izlet na Pohorje

A Trip to the Pohorje

Excursión a Pohorje

David bo jutri zgodaj vstal, ker gre na Pohorje. Ivan, Dušan in Metka bodo šli z njim.

Najprej se bodo peljali z avtobusom iz mesta do žičnice.

Zjutraj se bodo zbrali na Glavnem trgu.

Pri avtobusu.

Metko zebe in vpraša: Ali bo kmalu prišel avtobus?

David: Bojim se, da bo avtobus prepoln. K sreči dobijo vsi prostor in dospejo do žičnice.

Pri žičnici.

Metka: Kdo bo kupil vozovnice?

Dušan: Grem pa jaz.

Pri blagajni.

Dušan: Štiri povratne vozovnice, prosim.

Kdaj bo peljala žičnica?

Blagajničarka: Žičnica vozi vsako uro.

Sedejo v vagonček, ki takoj odpelje.

Metka: Kam bomo šli najprej, ko pridemo na vrh?

Ivan: Najprej se bomo okrepčali v restavraciji, nato si bomo ogledali Pohorje.

Metka: Ali se bomo ustavili tudi pri Železničarskem domu?

David: Seveda, tam bomo obedovali. Kavobomo pili v Poštarskem domu.

Šli bomo tudi mimo drugih planinskih koč.

David will get up early tomorrow because he is going to the Pohorje. Ivan, Dušan and Metka are going with him.

First, they will go by bus from the town to the cable car station. In the morning, they will meet at Glavni trg.

At the Bus.

Metka is cold and she asks: Is the bus coming soon?

David: I am afraid the bus will be crowded.

Luckily they all get seats and arrive at the cable car station.

At the Cable Car.

Metka: Who is going to get the tickets?

Dušan: I am.

At the Booking Window.

Dušan: Four return tickets, please. When is the cable car going to start?

Clerk: The cable car runs every hour.

They take their seats in the shuttle car which is going to start immediately.

Metka: Where will we go first when we arrive at the top?

Ivan: First, we will take some refreshment at the restaurant and then we will view the Pohorje.

Metka: Will we also stop at Železničarski dom?

David: Of course, there we will take our dinner. We will have coffee at Poštarski dom. We will also pass some other alpine huts.

Mañana David se levantará temprano porque irá a Pohorje. Ivan, Dušan y Metka le acompañarán.

Primero irán en autobús desde la ciudad hasta el funicular. En la mañana se encontrarán en Glavni trg.

Junto al autobús.

Metka tiene frío y pregunta: ¿Vendrá pronto el autobús?

David: Temo que el autobús estará demasiado lleno.

Felizmente todos encuentran sitio y llegan hasta el funicular.

Junto al funicular.

Metka: ¿Quién comprará los billetes?

Dušan: Pues, iré yo (por ellos).

Junto a la caja.

Dušan: Por favor, cuatro billetes de ida y vuelta. ¿Cuándo partirá el funicular?

Cajera: El funicular parté a cada ora.

(Todos) se sientan en la vagoneta que partirá enseguida.

Metka: ¿A dónde nos dirigiremos cuando estemos arriba?

Ivan: Primeramente tomaremos un refresco en el restaurante, y después nos iremos a ver Pohorje.

Metka: ¿Nos detendremos también en Železničarski dom?

David: ¡Claro que sí! Allí almorzaremos. Pero el café tomaremos en Poštarski dom. También pasaremos cerca de los demás albergues serranos.

Prihodnji čas — Future Tense — Futuro

Trdilna oblika	Nikalna oblika	Vprašalna oblika	Prihodnji čas glagola »biti«
Affirmative Form	Negative Form	Interrogative Form	Future Tense of the verb »be«
Forma aseverativa	Forma negativa	Forma interrogativa	Futuro del verbo »ser« (»estar«)
bom vstal (-a, -o)	ne bom vstal	ali bom vstal?	bom
boš vstal	ne boš vstal	ali boš vstal?	boš
bo vstal	ne bo vstal	ali bo vstal?	bo
bomo vstali (-e, -a)	ne bomo vstali	ali bomo vstali?	bomo
boste vstali	ne boste vstali	ali boste vstali?	boste
bodo vstali	ne bodo vstali	ali bodo vstali?	bodo

Želite podariti vašim sorodnikom
v Jugoslaviji

HLADILNIK

Potem samo

BOSCH

Devizno plačilo za Deutsche Bank A. G. —
Filiale Stuttgart

v korist firme

ROBERT BOSCH GmbH, STUTTGART

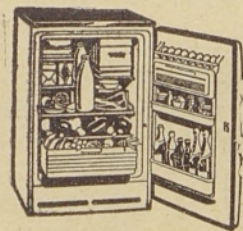
Cene in ponudbe izvolite zahtevati pri:

AVTOTEHNA

Ljubljana
Titova 25

Zagreb
Petrinjska 51

Beograd
Galsworthyeva 23

SATURNUS

Ljubljana

- kovinsko predelovalna industrija
- embalaža
- avto oprema

proizvaja:

raznovrstno pločevinasto embalažo
za prehrambeno, kemično in farmacevtsko
industrijo iz črne, bele in alu-pločevine

Artikle široke potrošnje:
kuhinske škatle, pladnje in razpršilce

Dele za avtomobile in kolesa: žaromete
vseh vrst in svetilke

Elektrotoplotne aparate: kuhalnike, peči
in kaloriferje

Litografirane plošče in eloksirane napisne
ploščice

S

JAT

V DOMOVINO
ALI V INOZEMSTVO
POTUJTE Z LETALI

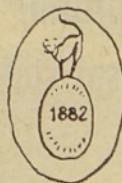

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 34
telefon 313 885

Tovarna kleja

LJUBLJANA, ŠMARTINSKA CESTA 50

Telefon: direktor 313 621
komerciala 313 564
centrala 316 894
310 368

Proizvajamo:

kostni klej v biserih (perle) znamke »Maček«, odlične kvalitete,
kožni klej raznih kvalitet, tehnično in prečiščeno želatino,
tehnične maščobe, razne kostne moke

Tekstil in konfekcija
za dom, delo
ali potovanje

Prodajni servis

Modna hiša

LJUBLJANA-MARIBOR

Pri plačilu v devizah
uživata popust

gozdno gospodarstvo maribor

z gozdnimi obrati: Ruše, Lovrenc na Pohorju, Podvelka,
Ožbalt ob Dravi, Maribor, Reka-Pohorje,
Ptuj, Ormož, Slov. Bistrica in Oplotnica,

obratom za gradnje,
obratom za urejanje gozdov in
obratom za lov in ribolov

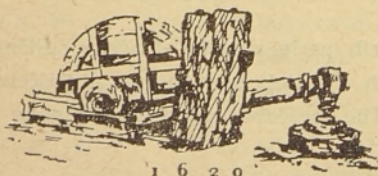
Ureja, neguje, vzgaja in gospodari z gozdovi SLP ter gozdovi
v državljanski lastnini, samostojno gradi gozdne komunikacije
in gozdarške stavbe, goji divjad in izvaja lovski in ribolovski
turizem

Nad 300 let

izkušeni v izdelavi žlahtnih jekel

ulitki, odkovki, valjani profili, rezilno orodje,
pnevmatsko orodje, kolesni stavki, vzmeti itd.

Železarna Ravne

tovarna plemenitih jekel

Ravne na Koroškem

Na železniških postajah, na letališčih in vsepovsod vrvež, vesela srečanja . . . Foto: Stane Lenardič

*Usi so prihajali, njega ni blo.
Ko bi on vedel, kak men je hudo.*

*Zvezdice so prišle, lunca je bla,
jaz pa jokala sem sama doma.*

*Druge imele so fante lepe,
jaz pa točila sem grenke solze.*

*Fantič pa prišel bo, stisnil roko,
prec bo ozdravljeno srce bolno.*

Tudi to lepo slovensko narodno pesem pojejo v operi »Gorenjski slavček« najboljši pevci ljubljanske Opere. Usa opera je posneta na dveh ploščah v mono in stereo izvedbi, ki ju je izdala Slovenska izseljenska matica. Pišite nam čimprej, poslali vam ju bomo.

